

Správa o štátnej politike vo vzťahu k Slovákom žijúcim v zahraničí a o poskytnutej štátnej podpore Slovákom žijúcim v zahraničí za rok 2012 a návrh programu štátnej politiky vo vzťahu k Slovákom žijúcim v zahraničí na rok 2014.

Úvod

Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí (ďalej len „ÚSŽZ“) každoročne vypracováva Správu o štátnej politike vo vzťahu k Slovákom žijúcim v zahraničí a o poskytnutej štátnej podpore Slovákom žijúcim v zahraničí za predchádzajúci rok a návrh programu štátnej politiky vo vzťahu k Slovákom žijúcim v zahraničí na nasledujúci rok (ďalej len „Správa“), ktorú po schválení vláda Slovenskej republiky (ďalej len „vláda SR“) predkladá Národnej rade Slovenskej republiky (ďalej len „NR SR“) podľa § 3 zákona č. 474/2005 Z. z. o Slovákoch žijúcich v zahraničí a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon“).

Správa je rozdelená do 2 kapitol. Prvá kapitola poskytuje prehľad o činnosti ÚSŽZ, vrátane poskytovania štátnej podpory Slovákom žijúcim v zahraničí za rok 2012, ako aj o ďalšej štruktúre plnených úloh, ktoré vyplývajú z Koncepcie štátnej politiky starostlivosti o Slovákov žijúcich v zahraničí do roku 2015 (ďalej len „Koncepcia“). Správa v tejto časti taktiež charakterizuje kompetencie, záväzky a z nich vyplývajúce aktivity jednotlivých ústredných orgánov štátnej správy, ďalších inštitúcií, ako aj činnosti iných subjektov, ktoré sa podieľajú na realizácii politiky štátu vo vzťahu k Slovákom žijúcim v zahraničí. Koncepcia bola schválená uznesením vlády SR č. 625 zo 17.09.2008.

Druhá kapitola obsahuje návrh programu výkonu štátnej politiky vo vzťahu k Slovákom žijúcich v zahraničí na rok 2014, charakterizuje úlohy, ktoré z neho vyplývajú a určuje podmienky ich plnenia Úradom pre Slovákov žijúcich v zahraničí ako aj príslušnými orgánmi štátnej správy a ďalších inštitúcií.

Politické a legislatívne východiská

Základnou platformou určujúcou zameranie, úlohy a koncepciu politiky štátu k Slovákom žijúcim v zahraničí je Ústava Slovenskej republiky, ktorá v článku 7 deklaruje, že Slovenská republika podporuje národné povedomie a kultúrnu identitu Slovákov žijúcich v zahraničí, podporuje ich inštitúcie zriadené na dosiahnutie tohto účelu a vzťahy s materskou krajinou.

Slovenská republika vždy považovala a považuje Slovákov v zahraničí za integrálnu národnú súčasť, ich život a dejiny za súčasť slovenských národných dejín a ich kultúru za súčasť národného kultúrneho dedičstva.

Vnútroštátna legislatíva a programové vyhlásenie je plne v súlade so Správou o preferenčnom zaobchádzaní s národnostnými menšinami príbuzenskými štátmi, prijatou Európskou komisiou pre demokraciu prostredníctvom práva /Benátska komisia/ Rady Európy v r. 2001, pričom zohľadňuje aj záväzné rešpektovanie Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov a Rámcového dohovoru o ochrane práv národnostných menšín zo strany štátov, v ktorých majú naši, tam žijúci krajanovia, status autochtónnych národnostných menšín.

Autoritu ústavných a štátnych záujmov reprezentuje **prezident Slovenskej republiky**, ktorý vo výkone svojich funkcií garantuje strategickú pozíciu agendy zahraničných Slovákov, ktorých považuje za neoddeliteľnú súčasť slovenského národa a jeho identity.

S krajanmi v zahraničí udržiava intenzívne osobné aj písomné kontakty, upevňuje vzájomnú spoluprácu a informovanosť, prijíma osobnosti z radov krajanov, predstaviteľov spolkov a organizácií.

Spolupracuje s Úradom pre Slovákov žijúcich v zahraničí, ako aj s príslušnými najvyššími orgánmi štátnej správy. V r. 2012 prijal v prezidentskom paláci delegáciu Stálej konferencie Slovenská republika a Slováci žijúci v zahraničí 2012, na ktorej sa v 2 ročných intervaloch zúčastňujú predstavitelia krajanov z celého sveta.

Prezident SR pozdravil listom delegátov a účastníkov slávnostného podujatia, ktoré sa konalo v historickej budove NR SR pri príležitosti 10. výročia Svetového združenia Slovákov žijúcich v zahraničí, ktoré zastrešuje záujmy približne 100 krajanských organizácií a osobností z celého sveta.

Počas oficiálnych zahraničných návštev sa prezident intenzívne zaujímal o existenciu krajanskej komunity, jej predstaviteľov a ich postavenie v krajine, ktorú navštívil. Veľmi pozorne sledoval reálne potreby krajanov, ich problémy a záujmy, s ktorými sa počas svojich zahraničných návštev v r. 2012 stretol v Japonsku, Holandsku, Dánsku, Švajčiarsku a Chorvátsku. Hlava štátu tak na najvyššej úrovni trvale potvrdzuje vážnosť a autoritu politických záujmov Slovenskej republiky vo vzťahu k Slovákom žijúcim v zahraničí. V r. 2012 boli prezidentovi SR navrhnutí na udelenie najvyšších štátnych vyznamenaní aj významné osobnosti z radov zahraničných Slovákov.

Trvalú realizáciu a smerovanie záväzkov formulovaných ústavou zabezpečuje zákon schválený v NR SR 23. septembra 2005. Okrem iného upravuje aj pôsobnosť orgánov štátnej správy vo veciach týkajúcich sa vzťahov Slovenskej republiky a Slovákov žijúcich v zahraničí a štátnu podporu Slovákom žijúcim v zahraničí. Zákon ustanovuje, že východiská a zásady štátnej politiky starostlivosti o Slovákov žijúcich v zahraničí určuje vláda, ktorá rešpektujúc existujúcu strednodobú koncepciu, formulovala svoje zámery v Programovom vyhlásení nasledovne:

„Vláda bude podporovať aktivity smerujúce k zachovaniu kultúry, tradície a jazykovej identity Slovákov žijúcich v zahraničí. Prijme potrebné systémové a organizačné opatrenia a bude využívať potenciál spoločenských organizácií vrátane cirkví, ako aj dialóg s partnermi v zahraničí. Pri realizácii zahraničnej politiky bude jednou z priorít pomoc a ochrana občanov SR v zahraničí. V tomto zmysle bude vláda zlepšovať presadzovanie práv, záujmov a ochrany rastúceho počtu slovenských občanov, ktorí vycestujú, žijú alebo pracujú v zahraničí.“

Z uvedených dôvodov ÚSZZ v rámci výkonu svojich zákonom stanovených funkcií monitoruje aj úroveň implementácie medzinárodných právnych noriem EÚ vo vzťahu k slovenským komunitám a plnenie záväzkov zo strany domovských štátov slovenských národnostných menšín, čo napomáha a pozitívne ovplyvňuje proces optimalizácie podpory záujmov Slovákov žijúcich v zahraničí.

1. Vyhodnotenie výkonu štátnej politiky za r. 2012 z aspektu analýzy činnosti Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí

Za tvorbu politiky štátu vo vzťahu k Slovákom žijúcim v zahraničí je v zmysle zákona zodpovedný Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí.

Okrem zákonom stanovených činností je referenčný rozsah povinností a kompetencií úradu ďalej definovaný aj vládou schválenou Koncepciou štátnej starostlivosti o Slovákov žijúcich v zahraničí do roku 2015, ktorá predstavuje komplexný dokument a východiská určujúce strategické ciele a politické záujmy SR.

Zmenou tzv. kompetenčného zákona prešiel rozpočet ÚSZZ na základe Delimitačného protokolu uzatvoreného v nadväznosti na § 4 ods. 2 zákona č. 474/2005 Z. z. o Slovákoch žijúcich v zahraničí a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 1. októbra 2012 z rozpočtovej kapitoly Úradu vlády Slovenskej republiky a do rozpočtovej kapitoly Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky. Z hľadiska výkonu a koordinácie štátnej politiky prešiel ÚSZZ pod politickú gesciu MZVaEZ SR.

Priebežne boli prijímané organizačné, koncepčné a personálne opatrenia v prospech konsolidácie a stabilizácie vzťahov s predstaviteľmi slovenských národnostných menšín v strednej a východnej Európe, ako aj so spolkami a organizáciami krajanov v západnej Európe a v zámorí. Bola obnovená spolupráca so Svetovým združením Slovákov v zahraničí, reprezentatívnou organizáciou združujúcou takmer 95 % kolektívnych členov a osobností krajanového života.

ÚSZZ v spolupráci s ministerstvom a zastupiteľskými úradmi zlepšil svoje koordinačné a komunikačné možnosti. Pri posudzovaní, rozhodovaní a zaujatí stanoviska k rôznym návrhom a žiadostiam, ktoré prichádzajú od krajanov, môže pružnejšie získavať potrebné informácie.

Okrem toho ÚSZZ priebežne využíva potenciál zastupiteľstiev v zahraničí na získavanie informácií, analýz a stanovísk k závažným dokumentom a informáciám, týkajúcich sa slovenských zahraničných komunít, slovenských národnostných menšín, vzdelávania v legislatíve domovských krajín a podobne.

Veľká pozornosť bola venovaná zefektívneniu, racionalizácii a zrýchleniu celého procesu finančnej podpory krajanov, krajanového života a aktivít, ktoré sú zárukou uchovania ich jazykovej, kultúrnej a národnej identity.

Na rozdiel od iných rezortov a inštitúcií nedisponoval ÚSZZ moderným elektronickým systémom podávania, registrácie a spracovávania žiadostí krajanov z celého sveta o podporu projektov a o udelenie dotácií.

ÚSZZ prepracoval a zjednodušil pôvodný komplikovaný dotačný systém, ktorý zrýchlil mechanizmus finančnej podpory slovenských národnostných menšín v strednej a východnej Európe, ako aj krajanových komunít v západnej Európe a v zámorských krajinách.

Koncom roka 2012 bol uvedený do činnosti elektronický systém podávania, evidencie a prvotného spracovávania žiadostí o podporu projektov.

ÚSZZ optimalizoval personálne a organizačné podmienky pre plnenie svojich zákonom stanovených úloh na nastávajúce obdobie v ťažiskových oblastiach svojich činností:

- oblasť tvorby, koordinácie a výkonu štátnej politiky k Slovákom žijúcim v zahraničí;
- zabezpečenie výkonu štátnej finančnej podpory slovenských národnostných menšín a slovenských komunít;
- vydávanie osvedčenia Slováka žijúceho v zahraničí;
- zabezpečovanie odborných analytických hodnotení postavenia Slovákov žijúcich v zahraničí v krajinách, v ktorých žijú z aspektu dodržiavania práv národnostných menšín;

- priebežná tvorba komplexných informácií o krajaňských organizáciách, spolkoch a osobnostiach pre potreby objektivizácie podmienok činnosti a výsledkov ich pôsobenia;
- vypracovávanie expertíznych podkladov a správ pre potreby najvyšších orgánov štátnej správy, ako aj pre potreby osobností politického a spoločenského života;
- spolupracuje s relevantnými inštitúciami najvyšších orgánov štátnej správy, samosprávy a občianskymi združeniami v Slovenskej republike a v zahraničí;
- vyhodnocuje činnosť a opatrenia EÚ, medzinárodných organizácií (FUEN – Európska federácia národnostných menšín, organizácií pre ľudské práva a pod.)

1.1.1. Rozpočtové prostriedky na rok 2012

Zákonom č. 511/2011 Z. z. o štátnom rozpočte na rok 2012 schválila Národná rada Slovenskej republiky dňa 7. decembra 2011 vládný návrh zákona o štátnom rozpočte na rok 2012. Pre rok 2012 bol pre ÚSŽZ rozpočet stanovený v celkovej výške **1 912 092 eur** (v tom - mzdy v sume 191 057 eur, odvody v sume 66 772 eur, tovary a služby v sume 489 737 eur, bežné transfery v sume 1 165 526 eur – z toho na transfery do zahraničia na rozpočtovej položke 649 002 (**dotácie**) v sume **1 159 426 eur**).

Rozpočtovým opatrením boli navýšené účelovo viazané prostriedky ÚSŽZ vo výške **99 581 eur**, a to na realizáciu Dohody medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Maďarskej republiky o vzájomnej podpore národnostných menšín v oblasti vzdelávania a kultúry v zmysle uznesenia vlády č. 487 z 26. mája 2004.

V roku 2012 na základe Delimitačného protokolu uzatvoreného v nadväznosti na § 4 ods. 2 zákona v znení účinnom od 1. októbra 2012 medzi Úradom vlády Slovenskej republiky (ďalej len „Úrad vlády SR“) a Ministerstvom zahraničných vecí Slovenskej republiky sa uskutočnila delimitácia rozpočtu úradu vo výške **909 908,00 eur** z rozpočtovej kapitoly ÚV SR do kapitoly MZV a EZ SR.

Následná finančná kontrola Úradu vlády SR, zameraná na splnenie podmienok pre poskytovanie verejných prostriedkov a overenie dodržiavania hospodárnosti, efektívnosti, účinnosti a účelnosti pri hospodárení s verejnými prostriedkami za obdobie od 1. januára 2011 do 31. januára 2012, bola vykoná v čase od 7. marca 2012 do 28. júna 2012. Vypracovaná Správa o výsledku následnej finančnej kontroly pod č. 14/2012 konštatovala okrem iného aj porušenie finančnej disciplíny súvisiacej so zákonom o rozpočtových pravidlách vo verejnej správe. Zistenia boli bez povinnosti zaplatiť sankcie. Na základe záverov ÚSŽZ predložil Správu o splnení opatrení prijatých na nápravu nedostatkov zistených následnou finančnou kontrolou č. 14/2012 a na odstránenie príčin ich vzniku.

1.1.2. Dotačný systém – finančné zabezpečenie výkonu štátnej politiky

Názov predloženej správy definuje skutočnosť, že štátna politika vo vzťahu k Slovákom žijúcim v zahraničí môže byť úspešne realizovaná najmä v tom prípade, ak budeme finančne podporovať, stimulovať všetky tie aktivity a projektované zámery, ktoré efektívnym spôsobom zabezpečujú plnenie zákonom stanovených úloh a strategických politických záujmov vo vzťahu k Slovákom žijúcim v zahraničí. Takýto postup je v Európe štandardný, pretože takmer každý štát v Európe má v zahraničí svojich krajanov, ktorým poskytuje ochranu, podporu, ktorá sa riadi podobnými zásadami a princípmi.

ÚSŽZ ako realizátor a koordinátor štátnej politiky je správcom a poskytovateľom finančnej štátnej podpory slovenským národnostným menšinám v strednej a juhovýchodnej Európe, ako aj slovenským komunitám v západnej Európe a v zámorí.

Výška finančných prostriedkov účelovo vyčlenených na podporu projektov žiadateľov je každý rok formou rozpočtu určená a v priemere sa pohybuje medzi 1 až 1,15 milióna eur.

Napriek tomu, že dotácie na podporu projektov sú poukazované do zahraničia, musí byť celý proces od podania žiadosti, schválenia podpory, finančných prevodov, cez dokumentáciu použitia pridelených prostriedkov, až po vyúčtovanie v súlade s platnými zákonmi Slovenskej republiky. Hlavne však so zákonom č. 474/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov.

Keďže žiadateľ a prijímateľ finančných prostriedkov Slovenskej republiky je v zahraničí, má ÚSZZ na rozdiel od väčšiny najvyšších orgánov štátnej správy, ktoré sú poskytovateľmi podpory formou grantov sťaženú úlohu. Okrem prísneho rešpektovania domácej legislatívy v danom segmente, musí úrad zohľadňovať aj legislatívu štátov, v ktorých krajanovia žijú, v ktorých našli svoj nový domov, z ktorých žiadajú SR o podporu predložených projektov a zámerov.

ÚSZZ na základe vlastných priebežných analýz, ktoré boli realizované a aktualizované aj v r. 2012, ďalej spracovával diferencované, štruktúrované poznatky a informácie o slovenských národnostných menšinách v strednej a juhovýchodnej Európe a slovenských komunitách v západnej Európe a v zámorí. Aktualizovaná databáza bola kontinuálne systematizovaná, kategorizovaná a súbežne s tým boli utvárané expertízne podklady o jednotlivých krajinách, v ktorých krajanovia žijú.

ÚSZZ v r. 2012 pokračoval v monitorovaní poznatkov o politických, spoločenských, kultúrnych a ekonomických podmienkach života krajanov v jednotlivých krajinách, s cieľom objektívneho posudzovania statusu a úrovne ochrany práv slovenských národnostných menšín a postavenie krajanovských komunit v krajinách, v ktorých žijú.

Len na základe týchto poznatkov, ktoré v mnohých prípadoch vykazujú dynamické zmeny v čase a priestore, v meniacich sa parametroch podmienok života, mohol ÚSZZ zodpovedne posudzovať žiadosti, ktoré boli predkladané na podporu projektov v r. 2012.

ÚSZZ bol povinný rešpektovať skutočnosť, že slovenské národnostné menšiny v strednej a východnej Európe majú status autochtónnych sociálno-kultúrnych spoločenstiev, ktoré v diferencovanej podobe disponujú vlastnými, relatívne autonómnymi výchovno-vzdelávacími inštitúciami, od materských škôl až po stredoškolské vzdelávanie v slovenskom jazyku. V religióznej – duchovnej sfére majú vlastné slovenské farnosti s viac ako 200-ročnou tradíciou, vydateľské a tlačiarenské kapacity pre periodickú a neperiodickú tlač, vlastné múzeá, vedeckovýskumné pracoviská, galérie, profesionálne divadlá, ale aj rozsiahlu sieť obecných amatérskych divadiel s bohatou históriou. Disponujú národne vyhraneným osobnostným intelektuálnym a umeleckým potenciálom, ktorý je organickou a aktívnou súčasťou neopakovateľnej subkultúry generačne prenášanej, rozvíjanej a je zároveň nositeľom jazykovej, kultúrnej a spoločenskej slovenskej identity. Všetky stručne uvedené dimenzie a faktory charakterizujúce autochtónne národnostné menšiny tvorili v r. 2012 dynamickú škálu kritérií, ktorých poznanie bolo základným atribútom práce s dotáciami a podmienkou pri posudzovaní žiadostí o podporu projektov, hlavne v procese rozhodovania o poskytovaní podpory z hľadiska priorit štátnej politiky.

Podobným spôsobom boli v priebehu r. 2012 vyhodnocované a aktualizované vo vzťahu k dotačnému mechanizmu a finančnej podpore aj **údaje o slovenských komunitách v západnej Európe a v zámorí**. Priebežne sa monitorovali prípadné zmeny a podmienky, pričom treba zdôrazniť, že popri tradičných komunitách a spolkoch Slovákov v západnej Európe a v zámorí navodzuje novodobá pracovná migrácia a globalizácia pohybu osôb vznikanie nových komunit Slovákov, ale aj posilňovanie početných pôvodných spoločenstiev takzvaných „starousadlíkov“.

Ku krajinám, ktoré boli tradične cieľom pracovnej migrácie (v nedávnej minulosti aj politickej emigrácie, ako Nemecko, Francúzsko, Rakúsko a Švajčiarsko), pribudli nové exponované destinácie, ako Írsko, Anglicko, čiastočne Taliansko. V zámorí zostávajú v centre záujmu pracovných migrantov zo Slovenska USA, Kanada, čiastočne Austrália, pričom menšia komunita Slovákov sa utvorila aj na Novom Zélande.

V týchto krajinách sme v roku 2012, okrem tradičných kultúrnych podujatí a programov, zaznamenali pretrvávanie a posilňovanie doučovania detí základných škôl ako prípravy na rozdielové skúšky, ktoré rodičia s deťmi musia absolvovať na Slovensku v škole, v ktorej je dieťa prihlásené na povinnú školskú dochádzku. Vyučovanie prebieha počas soboty, je dobrovoľné a záujem o túto formu vzdelávania majú len tí rodičia, ktorí sa chcú vrátiť späť na Slovensko a chcú, aby ich deti pokračovali v školskej dochádzke doma.

Doučovanie detí novodobých pracovných migrantov s cieľom úspešného absolvovania diferenčných postupových skúšok je **nový fenomén v portfóliu záujmov zahraničných Slovákov**, so statusom pracovných migrantov, ktorých niektoré dokumenty EÚ zaraďujú do kategórie tzv. „nových Európanov“.

Evidované trendy novodobej migrácie priniesli aj rozšírenie, respektíve vznik nových spolkov a záujmových združení, ľudovomeleckých súborov a podobne. Dlhodobé skúsenosti a poznatky hovoria, že Slováci v takýchto komunitách progresívne podliehajú asimilácii v druhej, maximálne v tretej generácii.

Z hľadiska komparácie autochtónnych menšín a komunit pracovných migrantov je potrebné zvýrazniť skutočnosť, že kultúra, kultúrne aktivity, kultúrny život, ďalej výchova a vzdelávanie, informačná oblasť a mediálna oblasť sú organickou súčasťou identity **autochtónnych národnostných menšín**, ktorá vytvára špecifický sociálno-kultúrny organizmus na vymedzenom etnickom teritóriu.

Počty slovenskej národnostnej menšiny v jednotlivých krajinách

KRAJINA	PODEĽA OFIC. SČÍTANIA	ODHAD KRAJANOV	ROK OFIC. SČÍTANIA
Česká republika	150 000	350 – 400 000	2011
Chorvátsko	4 753	10 000	2012
Maďarsko	35 208	100 000	2011
Poľsko	3 240	12 000	2011
Rumunsko	18 000	25 000	2002
Srbsko	52 750	52 750	2012
Ukrajina	6 700	12 000	2008

Na druhej strane, kultúrne a umelecké aktivity Slovákov žijúcich v západnej Európe a zámorí, ktorí sa zúčastňujú na spoločných kultúrnych programoch pri príležitosti rôznych sviatkov, nie sú súčasťou spoločenskej a etnickej teritoriálnej identity, ale otázkou výberu a účasti na pripravených programoch spoločných podujatí vo voľnom čase, kde je zjednocujúcou platformou spoločný záujem o slovenské obyčaje a kultúrne zvyky a vzájomné stretávanie sa na princípe národnej príslušnosti.

Štátna podpora Slovákov žijúcich v zahraničí je zameraná na oblasť

- a) vzdelávania, vedy a výskumu,
- b) kultúry,
- c) informačnú,
- d) médií,

Táto podpora rozvíja a upevňuje jazykovú, kultúrnu a národnú identitu Slovákov žijúcich v zahraničí v plnej šírke národnostnej menšiny, umenie, kultúrne dedičstvo.

V rozpočtovom roku 2012 disponoval ÚSZZ pre potreby dotácií sumou 1 159 426 eur. V riadnom dotačnom konaní bolo dotačnými subkomisiami a dotačnou komisiou navrhnutých a predsedom úradu schválených 397 žiadostí o dotáciu v celkovej výške 1 046 338,88 eur. Na základe mimoriadneho rozhodnutia predsedu úradu bolo schválených ďalších 33 žiadostí v celkovej sume 75 078 eur.

Na základe odporúčaní šiestich subkomisií zložených z nezávislých odborníkov boli dotácie pridelené na projekty krajanov v nasledovne štruktúre.

Rozdelenie dotácií podľa oblastí

oblasť podpory	podporené projekty	nepodporené projekty
vzdelávanie	45	19
veda a výskum	12	4
kultúra	143	184
informačná	79	112
mediálna	16	16
oblasť investícií	16	11
SPOLU	311	346

V rámci uvedeného rozdelenia je potrebné zdôrazniť, že v kategórii **informácie** sú zahrnuté aj knižné publikácie z oblasti beletrie, básnickej tvorby a prekladov, ale aj periodická tlač a odborné publikácie z oblasti kultúry, umenia, etnografie a kulturológie. Dané skutočnosti tak posilňujú **dominanciu celej kultúrnej sféry a jej nezastupiteľnú úlohu** ako činiteľa uchovávaní, tvorby a rozvoja národnej identity, hlavne slovenských národnostných menšín v strednej a východnej Európe. Približne 76 % všetkých predkladaných projektov a aj podporených žiadostí sú priamo alebo nepriamo súčasťou oblasti kultúry a kultúrneho života.

Takisto oblasť investícií je takmer výlučne nasmerovaná do kultúrnej sféry. V rámci tejto kategórie projektov ÚSZZ podporil aj zámery, ktoré sú späté s **ochranou kultúrneho dedičstva**. Týka sa to hlavne podpory **Múzea vojvodinských Slovákov** v Srbsku (100 000 eur), opravy **kostola v Iloku** v Chorvátsku (50 000 eur) a opravy **kostola v Laliti** (15 000 eur) a podobne.

ÚSZZ sa organizačne a odborne podieľal na realizácii **projektu zriadenia pamätného domu Martina Jonáša v Kovačici v Srbsku**, ktorý patril k najvýznamnejším maliarom a predstaviteľom **Slovenskej kovačickej školy insitného výtvarného umenia**, ktorá je **zapísaná v Zozname svetového nehmotného kultúrneho dedičstva UNESCO**. Táto skutočnosť dokumentuje, že celá **slovenská národná kultúra**, aj vďaka Slovákom žijúcim a tvoriacim v zahraničí, dosahuje parametre svetového významu. Kovačický fenomén výtvarného insitného umenia zaujíma osobitné postavenie aj z toho dôvodu, že okrem významných slovenských osobností tvoriacich v Kovačici, je insitné maliarstvo doménou spoločenstva Slovákov žijúcich v tomto meste, ktorú uznávajú odborníci na celom svete.

Ďalší významný okruh (pozri graf) finančnej podpory predstavuje školstvo, vzdelávanie, veda a výskum. Slovenské národnostné menšiny v strednej a východnej Európe disponujú diferencovaným systémom národnostného školstva, ktoré je zriaďované a podporované štátmi, v ktorých žijú. Napriek tomu ÚSZZ v spolupráci s rezortom školstva

venuje pozornosť práve tejto oblasti, ktorá je zameraná na formovanie jazykovej, kultúrnej a poznatkovej identity slovenskej mládeže a na spomaľovanie procesu asimilácie.

Prehľad dotácií v roku 2012 v jednotlivých štátoch

P. č.	Štát	Poskytnuté dotácie		
		riadne	mimoriadne	spolu
1.	Austrália	24 200,00	0,00	24 200,00
2.	Argentína	31 400,00	0,00	31 400,00
3.	Bielorusko	2 500,00	0,00	2 500,00
4.	Belgicko	7 950,00	0,00	7 950,00
5.	Brazília	2 000,00	0,00	2 000,00
6.	Cyprus	2 000,00	0,00	2 000,00
7.	Čierna Hora	5 310,00	0,00	5 310,00
8.	Česko	92 280,00	32 200,00	124 480,00
9.	Francúzsko	13 320,00	10 508,00	23 828,00
10.	Chorvátsko	41 560,00	7 785,00	49 345,00
11.	Írsko	38 885,21	2 500,00	41 385,21
12.	Kanada	32 500,00	3 000,00	35 500,00
13.	Maďarsko	93 066,00	0,00	93 066,00
14.	Nemecko	12 500,00	0,00	12 500,00
15.	Nový Zéland	5 000,00	0,00	5 000,00
16.	Nórsko	1 750,00	0,00	1 750,00
17.	Poľsko	37 890,00	0,00	37 890,00
18.	Rumunsko	129 500,00	0,00	129 500,00
19.	Spojené štáty americké	34 371,00	0,00	34 371,00
20.	Srbsko	358 612,80	29 085,00	387 697,80

21.	Švajčiarsko	2 300,00	1 000,00	3 300,00
22.	Švédsko	0,00	1 500,00	1 500,00
23.	Taliansko	1 970,00	0,00	1 970,00
24.	Ukrajina	14 800,00	0,00	14 800,00
25.	Veľká Británia	48 170,00	0,00	48 170,00
Spolu:		1 033 835,01	87 578,00	1 121 413,01

Financovanie Slovenského domu v Mlynkoch v Maďarsku

Dňa 20. júla 2012 bola podpísaná Zmluva o poskytnutí podpory, ktorá je v súlade s konsolidovaným znením zmluvy č. XLVI-1/3073/4/2008 a so zmluvou o poskytnutí podpory č. 333/2010. Zmluvné strany sa zaviazali, že slovenská strana podporí projekt sumou 491 939 eur a vláda Maďarska schválila podporu 126 miliónov forintov (442 338 eur). Slovenská republika a Maďarsko sa takisto dohodli na konečnom vyrovnanom prefinancovaní všetkých nákladov spojených s výstavbou strediska. Cieľom spoločensko-kultúrneho strediska v Mlynkoch je činnosť zameraná na podporu národného povedomia a kultúrnej identity Slovákov žijúcich v Maďarsku, ako aj na udržiavanie ich vzťahov s materskou krajinou.

Pre ilustráciu a prehľadnosť financovania uvádzame, že ÚSZZ na realizáciu spoločného projektu s názvom Stredisko pilíšskych Slovákov v Mlynkoch (bude slúžiť na bezplatné užívanie slovenským organizáciám v Maďarsku) poskytol podporu vo výške 331 939,18 eur na základe zmluvy č. 333/2010 a to v roku 2010 vo výške 199 163,51 eur a v roku 2011 vo výške 132 775,68 eur a podporu v roku 2011 vo výške 160 000,00 eur s povolením čerpania na základe dodatku č. 1 k zmluve o poskytnutí podpory zo dňa 14. mája 2013 na úhradu nákladov na výstavbu a vybavenie strediska a na súvisiace náklady.

1.1.3. Agenda udeľovania osvedčení

Súčasťou výkonu štátnej politiky vo vzťahu k Slovákom žijúcim v zahraničí je aj vydávanie osvedčení Slováka žijúceho v zahraničí v súlade s § 7 až § 9 zákona, ktoré slúžia na účely uplatnenia si práv a výhod jeho držiteľa, ustanovených osobitnými zákonmi v SR.

V roku 2012 bolo podaných 747 žiadostí, pričom ÚSZZ vyhotovil a vydal 785 osvedčení (vrátane priebežne vybavovaných z predošlého obdobia) žiadateľom zo 14 štátov sveta. Počet žiadostí mal v roku 2012 klesajúcu tendenciu, a to tak v porovnaní s rokom 2011, ako aj v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi.

V roku 2012 bol záujem Slovákov žijúcich v zahraničí o vydanie osvedčení teritoriálne rozptýlený a nerovnomerný. Jednoznačne prevažovali krajanovia z krajín mimo EÚ, t. j. zo Srbska a Ukrajiny. Tento záujem je motivovaný skutočnosťou, že vydaním osvedčenia môže držiteľ získať prechodný pobyt v SR s možnosťou pracovať, získať občianstvo SR a cestovať (zdržiavať sa) aj v iných krajinách EÚ.

Výhoda nadobudnúť osvedčenie, prechodný pobyt a následne štátne občianstvo SR v mnohých prípadoch láka príslušníkov iných štátov, ktorí nemajú slovenský pôvod. Tí sa uchylujú k pozmeňovaniu údajov a falšovaniu úradných dokladov, ktorými sa snažia preukázať slovenskú národnosť.

ÚSZZ vyvíjal maximálne úsilie, aby sa na územie SR nedostali osoby, ktoré si zabezpečili osvedčenie na základe falošných dokladov alebo pozmenených údajov. ÚSZZ v roku 2012 systematicky, podľa aktuálnej potreby, úzko spolupracoval s Úradom hraničnej a cudzineckej polície MV SR.

Zmeny pobytového zákona sa priamo týkajú aj žiadateľov o osvedčenie Slováka žijúceho v zahraničí.

Pobyt cudzincov na území Slovenskej republiky je určený zákonom č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov (ďalej len „pobytový zákon“). Hlavným dôvodom jeho zmeny bolo zapracovanie európskeho práva do slovenskej legislatívy, v rámci ktorého bola transponovaná smernica 2011/51/EÚ, ktorou sa rozšíril okruh štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorým po splnení stanovených podmienok možno udeliť dlhodobý pobyt.

Pobytový zákon bol novelizovaný zákonom č. 75/2013 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, účinný je od 1. mája 2013.

Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí sa aktívne zapojil do medzirezortného pripomienkového konania. Zámerom bolo znížiť finančné zaťaženie a zjednodušiť administratívne úkony pre osoby so statusom Slováka žijúceho v zahraničí pri vybavovaní povolenia na prechodný pobyt na území Slovenskej republiky, čo sa aj dosiahlo. Zmeny pobytového zákona, ktorý prináša úľavy osobám so statusom Slováka žijúceho v zahraničí sú nasledovné:

- policajný útvar udelí prechodný pobyt na päť rokov namiesto pôvodných troch rokov;
- štátny príslušník tretej krajiny s osvedčením Slováka žijúceho v zahraničí, ktorý požiadal o prechodný pobyt podľa § 29 (t.j. Slováka žijúci v zahraničí), sa môže zdržiavať na území Slovenskej republiky až do rozhodnutia o jeho žiadosti;
- štátny príslušník tretej krajiny nebude povinný priložiť k žiadosti o udelenie prechodného pobytu doklady, ktoré potvrdzujú zabezpečenie ubytovania;
- štátny príslušník tretej krajiny nebude povinný odovzdať policajnému útvaru do 30 dní od prevzatia dokladu o pobyte doklad potvrdzujúci zdravotné poistenie;
- štátny príslušník tretej krajiny, ktorému bol udelený prechodný pobyt, nebude povinný odovzdať policajnému útvaru do 30 dní od prevzatia dokladu o pobyte lekársky posudok potvrdzujúci, že netrpí chorobou, ktorá ohrozuje verejné zdravie;
- štátny príslušník tretej krajiny, ktorý má vydané osvedčenie Slováka žijúceho v zahraničí a ktorého doklad o pobyte stratil platnosť 30. júna 2012, si môže do 1. mája 2014 podať žiadosť o udelenie prechodného pobytu podľa § 29 (Slovák žijúci v zahraničí) osobne aj na policajnom útvaru, ak po strate platnosti tohto dokladu nevycestoval z územia Slovenskej republiky.

V dôsledku zjednodušenia finančného a administratívneho zaťaženia vyplývajúceho z prijatých legislatívnych zmien očakávame v priebehu budúcich rokov nárast počtu žiadostí o vydanie osvedčenia Slováka žijúceho v zahraničí.

1.2. Formy prezentácie zahraničných Slovákov na Slovensku

Súťaže a podujatia pre mládež

K významným aktivitám, ktoré sú súčasťou výkonu štátnej politiky a priorít ÚSZZ patrí spoločenská a **kultúrna prezentácia zahraničných Slovákov** na Slovensku, čo súčasne zabezpečuje aj **začleňovanie kultúrnych a umeleckých hodnôt a aktivít Slovákov žijúcich v zahraničí do kultúrneho diania a povedomia našich občanov.**

Okrem toho účasť zahraničných Slovákov na rôznych podujatiach, festivaloch a výstavách na Slovensku vytvára nenahraditeľnú zážitkovú zložku slovenskej spolupatričnosti, vzájomnosti a národnej príslušnosti z prostredia krajiny, z ktorej prišli ich slovenskí predkovia do nových domovov v štátoch v ktorých žijú. Hlavne u detí a mládeže sa utvára v kontaktoch **so Slovenskom na Slovensku** množstvo motivačných stimulov na upevnenie hrdosti na vlastný pôvod a identitu.

ÚSZZ spolupracoval pri organizovaní uvedených podujatí na Slovensku v roku 2012 s Trnavským samosprávnym krajom, Veľvyslanským Srbskej republiky, Kysuckým kultúrnym strediskom v Čadci, s mestom Detva, Maticou slovenskou v Dulovciach, obcou Dulovce, Regionálnym osvetovým strediskom v Komárne.

Ďalej úrad spolupracoval aj s mediálnymi partnermi jednotlivých kultúrnych podujatí v roku 2012. Hlavne so Slovenskou televíziou, Slovenským rozhlasom, Rádiom Regina, TV Patriot a regionálnymi médiami.

Medzi najvýznamnejšie a pravidelne sa opakujúce aktivity, ktoré v komunikácii a spolupráci so zahraničnými Slovákmí úrad realizuje na Slovensku, zaraďujeme:

Stála konferencia Slovenská republika a Slováci žijúci v zahraničí 2012.

V zmysle platnej Koncepcie štátnej politiky starostlivosti o Slovákov žijúcich v zahraničí do roku 2015 organizuje ÚSZZ **v dvojročných intervaloch Stálu konferenciu Slovenská republika a Slováci žijúci v zahraničí**, ktorá sa konala aj v r. 2012.

Hlavným cieľom v poradí už 11 konferencie, na ktorej sa zišlo **89 predstaviteľov krajanov a osobností z 21 štátov** bola diskusia o zameraní a obsahu štátnej politiky vo vzťahu k Slovákom žijúcim v zahraničí s výhľadom do roku 2015, ako aj prerokovanie podnetov, námetov a návrhov na obsah, organizáciu a ciele spolupráce SR so Slovákmí žijúcimi v zahraničí.

Delegáti Stálej konferencie 2012 reprezentovali slovenské spolky, kultúrne a vzdelávacie inštitúcie, kresťanské cirkevné zbory a misie, médiá, prezentovali ich aktivity a spoluprácu, podporu zo strany Slovenska pri upevňovaní národného povedomia, podpory slovenského jazyka a zveľad'ovaniu kultúrnych a duchovných hodnôt v kontexte posilňovania národnej identity, ale aj vzťahu ku Slovenku.

Delegáti prijali Závěry Stálej konferencie Slovenská republika a Slováci žijúci v zahraničí 2012, ktoré sa týkali nasledovných tematických okruhov:

- kultúra, kultúrne dedičstvo, médiá a informácie
- vzdelávanie, školstvo, veda a výskum
- záujmovo-umelecké aktivity, mládež a šport
- migrácia v globálnom i európskom rozmere, dopady a vplyv na podmienky udržiavania a rozvoja národnej identity

- legislatíva SR vo vzťahu k Slovákom žijúcim v zahraničí („pobytový zákon“, zdravotné a sociálne zabezpečenie, osvedčenia Slovákov žijúcich v zahraničí, vzdelávanie a zamestnávanie v SR a pod.).

Ministerstvo školstva **na základe záverov konferencie** a požiadaviek krajanov prijalo rozhodnutie usporiadať v r. 2013 medzinárodnú konferenciu s názvom „**Slovenčina vo svete – súčasný stav a perspektíva**“.

Účastníkov konferencie **prijal prezident Slovenskej republiky Ivan Gašparovič** a na konferencii sa zúčastnili ministri vlády SR, delegácia NR SR, zástupcovia cirkví a rezortov, ale aj iné osobnosti slovenského politického a spoločenského života.

Pamätný deň Slovákov žijúcich v zahraničí 2012

ÚSŽZ v spolupráci s krajaňskými organizáciami, Kanceláriou prezidenta a mestskou časťou Petržalka a Svetovým združením Slovákov žijúcich v zahraničí usporiadal 5. júla 2012 **Pamätný deň Slovákov žijúcich v zahraničí 2012**. Osláv Pamätného dňa pri základnom kameni Pamätníka slovenského vystaňovalectva zahraničných Slovákov v Bratislave Petržalke sa zúčastnili významné osobnosti z oblasti politického a spoločenského života, za účasti zástupcov krajaňských spolkov z Európy a zo zámoria. V slávnostnom programe vystúpil aj folklórny súbor Tatra Slowak Dancers z Milwaukee z USA.

Krajaňská nedeľa - Folklórne slávnosti pod Poľanou v Detve

Aj na 47. ročníku Folklórnych slávností pod Poľanou v Detve sa konala za účasti 213 účinkujúcich Slovákov žijúcich v zahraničí z 8 krajín **tradičná Krajaňská nedeľa** za účasti súborov z Česka, Chorvátska, Írska, Francúzska, Maďarska, Rumunska, Srbska, USA. Vystúpenie krajaňských folklórnych súborov sa uskutočnilo 8. júla 2012 v rámci samostatného programového projektu Krajaňská nedeľa, ktorý ÚSŽZ plne finančne podporil. Súčasťou Krajaňskej nedele bolo slávnostné spoločensko – kultúrne podujatie spojené s vyhodnotením Krajaňskej nedele.

Južnoslovenské detské a mládežnícke folklórne slávnosti v Dulovciach

ÚSŽZ sa v spolupráci s Nitrianskym samosprávnym krajom a s obcou Dulovce podieľal na organizačnom a finančnom zabezpečení 16. ročníka **Južnoslovenských detských a mládežníckych folklórnych slávností v Dulovciach** na južnom Slovensku. ÚSŽZ komplexne finančne a organizačne zabezpečil účasť detských zahraničných súborov z Chorvátska, Rumunska a Srbska v počte 100 účinkujúcich. Súčasťou podujatia bolo prijatie vedúcich krajaňských súborov starostom obce Dulovce a slávnostné vyhodnotenie 16. ročníka. Účasť krajaňských detských a mládežníckych súborov má nenahraditeľný význam v ďalšom osobnostnom vývoji mladého človeka a vo formovaní povedomia slovenskej príslušnosti.

Divadelná prehliadka – Palárikova Raková

V r. 2012 sa uskutočnil 45. ročník národnej súťažnej prehliadky ochotníckych divadelných súborov s inscenáciami pôvodnej slovenskej dramatickej tvorby, organizovaný Kysuckým kultúrnym strediskom v Čadci a za účasti hosťujúceho ochotníckeho divadla, víťaza divadelného festivalu v Srbsku DIDA, ochotníckeho divadlo J. Čemana zo

slovenskej obce Pivnica v Srbsku, ktorí vystúpili v samostatnom programe. Podujatie zabezpečovali Žilinský samosprávny kraj, MK SR a ÚSZZ, ktorý financoval účasť amatérskeho divadelného súboru Janka Čemana.

Súťažná prehliadka „Prečo mám rád Slovenčinu, prečo mám rád Slovensko“ pod záštitou prezidenta SR Ivana Gašparoviča

ÚSZZ finančne podporil a organizačne zabezpečoval zahraničných účastníkov, deti a mládež, na 20. ročníku celoslovenskej súťaže za účasti žiakov základných, stredných škôl a gymnázií na Slovensku a slovenských škôl v zahraničí. Spoluorganizátorom podujatia konaného 14. júna 2012 boli MK SR, MŠ SR, Štátny pedagogický ústav, v spolupráci s kultúrnymi inštitúciami a odbornými pracoviskami. Zo zahraničia sa zúčastnilo 91 žiakov základných a stredných škôl s vyučovacím jazykom slovenským z Chorvátska, Maďarska, Rumunska, Srbska a Ukrajiny. Jedená sa o mimoriadne úspešné podujatie, vysoko hodnotené krajanmi, pedagógmi slovenského jazyka a hlavne samotnými aktívnymi účastníkmi.

Prezentácia vydavateľských činností, kultúrnej a umeleckej tvorby

Úrad zabezpečil v apríli 2012 slávnostnú prezentáciu vedeckej monografie „**Slováci v Srbsku**“ v Moyzesovej sieni v Bratislave, ktorá vznikla ako prvé knižné vydanie Ústavu pre kultúru vojvodinských Slovákov v Novom Sade s finančnou podporou ÚSZZ. Dielo mapuje súčasnosť aj minulosť tridsiatich štyroch slovenských obcí a miest v troch vojvodinských regiónoch – v Báčke, v Banáte a v Srieme. Na prezentácii sa podieľali spolu s ÚSZZ aj Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov a Veľvyslanectvo Srbskej republiky v Bratislave.

Ďalšou bola, v spolupráci s vydavateľstvom Post Scriptum a s finančnou podporou ÚSZZ, prezentácia knihy „**Básne za mrežami**“ vrátane účasti autora, spisovateľa, Slováka žijúceho v Kanade Ilju Čičváka.

V marci 2012 v Galérii Jána Koniarika v Trnave, v spolupráci s Trnavským samosprávnym krajom, zorganizoval ÚSZZ vernisáž výstavy diel akademického maliara Pavla Čániho s názvom „**Padinský zázrak 1**“. Výstavu obrazov jedného z najznámejších súčasných slovenských vojvodinských umelcov bola realizovaná v spolupráci s Národnostnou radou slovenskej národnostnej menšiny v Srbsku.

Vernisáž výstavy fotografií Miroslava Benku, Slováka zo Srbska „**Obrazy dávno zabudnutých predkov**“ sa uskutočnila v hoteli Bôrik v októbri 2012. Diela slovenského autora, vysokoškolského pedagóga sprístupňovali život vojvodinských Slovákov zo Srbska inšpirované mýtami, tradíciami a legendami zo života a histórie našich krajanov.

1.2.1. Mediálna a informačná oblasť dôležitá súčasť výkonu štátnej politiky

Oblasť mediálnej a informačnej komunikácie je predpokladom úspešnej realizácie štátnej politiky k Slovákom žijúcim v zahraničí. ÚSZZ mnohostranne a diferencovane využíval všetky dostupné možnosti ku kvalitnej komunikácii s organizáciami a spolkami slovenských národnostných menšín v strednej a východnej Európe ako aj s organizáciami slovenských komunit v západnej Európe a v zámorí.

Okrem priameho styku bežnými, tradičnými prostriedkami, úrad využíval krajanmi navštevovanú oficiálnu webovú stránku [/www.uszz.sk/](http://www.uszz.sk/), ktorá sa stala významným zdrojom pohotových informácií, doložených fotodokumentáciou, vrátane pohotových oznamov, usmernení, ale aj poukazom na domény, ktoré sú pre krajanov dôležité, alebo zaujímavé. Vysoký počet návštev a reakcií potvrdzuje efektívnosť tejto formy komunikácie. Vďaka rozšírenej obsahovej koncepcii webovej stránky sa výrazne zvýšilo aktívnejšie zapojenie krajských komunit, spolkov ako aj médií Slovákov žijúcich v zahraničí a ich súčinnosť na spoluutváraní mediálneho obrazu činnosti úradu, ale aj profilu činnosti krajských komunit. K pozitívnemu vývoju prispel významnou mierou portál slovenské zahraničie [/www.slovenskezahranicie.sk/](http://www.slovenskezahranicie.sk/), ktorý sa stal vyhľadávanou platformou pre všestrannú komunikáciu, výmenu informácií, ale aj okamžité reakcie, správy krajanov medzi krajanmi navzájom. Pre úrad je portál aj barometrom krajského záujmu a spätnej väzby.

V rámci aktivít nazvaných „naprieč krajským svetom“ sa v roku 2012 zvýšila efektívnosť a adresnosť spolupráce ÚSZZ s médiami na Slovensku ako aj súčinnosť s krajskými médiami Slovákov žijúcich v zahraničí.

Prostredníctvom tlačových správ v TASR a SITA, ako aj v tematickej spolupráci s ďalšími médiami (RTVS – Slovenský rozhlas, Vydavateľstvo Star Production, s.r.o. – týždenník Slovenka) boli atraktívnou formou prezentované spravodajské a publicistické projekty o slovenských komunitách v zahraničí.

K významným mediálnym výstupom môžeme v roku 2012 zaradiť aj mediálnu prezentáciu slávnostného odovzdania Strediska pilišských Slovákov v Mlynkoch (Maďarsko) za účasti premiérov SR a Maďarska v októbri 2012. Informačná a spravodajská hodnota tejto udalosti v hlavných slovenských médiách (RTVS – STV a SRo, TV TA3 a mienkotvorné denníky Pravda, SME a Hospodárske noviny) dosiahla maximálne hodnoty a odozvu na internetových sociálnych sieťach.

ÚSZZ mediálne prezentoval aj „**Pamätný deň zahraničných Slovákov**“, hlavne v RTVS. Okrem toho sa v súčinnosti s okruhom Slovensko 1 podarilo vytvoriť 24-hodinový projekt vysielania o histórii, aktivitách a významných osobnostiach zahraničných Slovákov. Odznelo celkovo 19 profilovaných príspevkov v trvaní 4-8 minút, na príprave ktorých sa podieľali aj novinári – publicisti z radov Slovákov žijúcich v zahraničí. Projekt vyvrcholil reláciou **Nočná pyramída** / trvala 100 minút/, na ktorej sa zúčastnili krajanovia zo zahraničia a predseda Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí.

1.2.2. Knižničné a konzultačné činnosti

ÚSZZ rozvíjal činnosti a služby vlastnej knižnice s cieľom budovania kvalitných fondov periodickej a neperiodickej tlače, DVD a CD nosičov z krajského prostredia. Knižnica disponuje fondom, ktorý je predmetom záujmu študentov, vedeckých pracovníkov, médií a poskytuje pracovníkom úradu podklady k analytickým expertíznym výstupom. Úrad rozvíjal verejné funkcie, prezenčné výpožičky a štúdium, odborné konzultácie, spoluprácu s knižnicami doma a v krajskom zahraničí. Osobitná pozornosť bola prirodzene venovaná dopĺňaniu slovacík ako aj spolupráce so Slovenskou národnou knižnicou v Martine, s Univerzitnou knižnicou v Bratislave a pod.

V r. 2012 sa uskutočnila **inventarizáciu fondu** od jeho vzniku, t. j. od roku 1995. Bol vytvorený lokačný plán. Do fondu pribudlo 428 knižničných jednotiek od krajanov,

Knižničný fond ÚSZZ obsahuje celkove 4434 jednotiek. Celkove ÚSZZ eviduje 39 titulov krajských časopisov a novín z Francúzska, Veľkej Británie, Maďarska, Kanady, Rakúska, Dánska, Rumunska, Srbska, Austrálie, USA, Česka, Nórska, Ruska, Chorvátska, Írska, Švajčiarska, Švédska, Poľska.

Knižnica participovala na organizovaní a odbornom zabezpečení akcií ÚSZZ, ktoré sú hodnotené v už boli hodnotené v predchádzajúcej časti správy.

V súlade s príslušným zákonom bude naďalej súčasťou povinností knižnice zverejňovanie zmlúv, objednávok a faktúr úradu.

1.2.3. Podávanie petícií a sťažností v roku 2012

Bilancia v počte podaní petícií a sťažností je nasledovná : za r. 2012 neboli úradu doručené žiadne petície, doručených bolo 8 sťažností. Z toho 2 sťažnosti boli postúpené. Prešetrených bolo 6 sťažností, na základe čoho bola 1 opodstatnená a 5 sťažností neopodstatnených.

1.2.4. Slobodný prístup k informáciám

Podľa zákona č. 211/2000 Z.z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov bolo v roku 2012 podaných 432 žiadostí o poskytnutie informácií. Viac ako 90 % tvorili žiadosti o poskytnutie informácií ohľadom vydávania osvedčenia Slováka žijúceho v zahraničí.

Všetky žiadosti boli vybavené v zákonnej lehote.

1.3. Štátna politika SR vo vzťahu k Slovákom žijúcim v zahraničí v roku 2012 zabezpečovaná orgánmi štátnej správy, samosprávy a inštitúciami SR

Mnohé rezorty a niektoré inštitúcie, ktorých sú zriaďovateľom, ako aj samosprávne krajské úrady a obecné zastupiteľstvá, programovo aj sprostredkovane participujú v rámci svojich kompetencií a špecializovaných činností na výkone štátnej politiky Slovenskej republiky vo vzťahu k Slovákom žijúcim v zahraničí.

Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí aktívne spolupracuje s príslušnými ministerstvami, inštitúciami, verejnou správou a v mnohých prípadoch aj s jej regionálnou a municipálnou časťou.

Ako vyplýva z predchádzajúceho obsahu správy, charakter a potreby slovenských autochtónnych národnostných menšín si v mnohých prípadoch vyžadujú osobitný, odborný až špecializovaný prístup. Z toho dôvodu sú činnosti mnohých ministerstiev, ako najvyšších orgánov štátnej správy nenahraditeľné.

Týka sa to v prvom rade rezortu školstva, rezortu kultúry, zahraničných vecí, vnútra, ale aj špecializovaných inštitúcií ako napr. Štátny pedagogický ústav, Národná knižnica, Slovenské národné múzeum, univerzity a vysoké školy, SAV, Matica Slovenská, niektoré samosprávne kraje a podobne.

1.3.1. Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR

Prechodom ÚSZZ do administratívnej pôsobnosti Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR (ďalej len „MZV a EZ SR“) boli utvorené organizačné podmienky v prospech zefektívnenia výkonu štátnej politiky k Slovákom žijúcim v zahraničí.

V roku 2012 sa postupne vyprofilovala efektívna spätná väzba úradu s krajaňskými organizáciami a spolkami, čo umožnilo objektívnejšie posudzovať a hodnotiť stav krajaňského prostredia, potreby, záujmy a presnejšie, cieľavedomejšie usmerňovať rôzne formy podpory, vrátane finančnej.

Ako ústredný orgán štátnej správy zabezpečovalo ministerstvo, v koordinácii s ÚSZZ, spoluprácu s veľvyslanectvami, generálnymi konzulátmi, stálymi misiami a slovenskými inštitútmi v zahraničí. Na zlepšenie kontaktov s krajanmi bola využívaná aj existujúca sieť honorárnych konzulov, z ktorých mnohí sú z radov krajanov v danej krajine.

MZV a EZ SR prostredníctvom ZÚ v zahraničí priebežne monitorovalo postavenie slovenských menšín a krajaňských komunít a v prípade potreby aj operatívne riešilo konkrétne problémy našich krajanov.

Ministerstvo na základe potrieb a záujmu integrovalo do programu oficiálnych návštev predstaviteľov SR v krajinách, kde žije slovenská komunita stretnutia s krajanmi.

Konzulárne oddelenia ZÚ SR spolupracovali pri vybavovaní žiadostí o osvedčenia Slovákov žijúcich v zahraničí (osvedčenia vydáva ÚSZZ), štátoobčianskej, matričnej či pasovej agendy. Konzulárna služba zabezpečovala v prípade potreby poskytovanie pomoci pre občanov SR nachádzajúcich sa dočasne alebo trvale v zahraničí.

Zástupcovia ministerstva participovali na práci rezortných komisií pre výber lektorov a učiteľov slovenského jazyka do zahraničia, ako aj na medzirezortnej komisii pre schvaľovanie štipendií vlády SR pre Slovákov žijúcich v zahraničí. Okrem toho prostredníctvom ZÚ SR ministerstvo zabezpečovalo informácie o podmienkach udeľovania štipendií vlády SR pre Slovákov žijúcich v zahraničí, spolupracovalo taktiež pri príprave krátkodobých štipendijných pobytov našich krajanov v SR (Letná škola slovenského jazyka a kultúry; Studia Academica Slovaca a p.).

MZV a EZ SR koordinovalo činnosť **Zmiešanej slovensko-maďarskej komisie pre záležitosti menšín**, zriadenej v zmysle Protokolu medzi MZV SR a MZV MR. Zmiešaná komisia na svojom stretnutí 7.11. 2012 v Budapešti, v súlade s článkom 6 Dohody medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Maďarskej republiky o vzájomnej podpore národnostných menšín v oblasti vzdelávania a kultúry, prerokovala plnenie uvedenej dohody.

Okrem toho ministerstvo koordinovalo aj činnosť **Medzivládnej slovensko-ukrajinskej komisie pre národnostné menšiny, školstvo a kultúru**. Uvedená komisia, zriadená v súlade so Zmluvou o dobrom susedstve, priateľských vzťahoch a spolupráci medzi Ukrajinou a SR, sa okrem iného zaoberá problematikou slovenskej národnostnej menšiny na Ukrajine a ukrajinskej menšiny v SR. Činnosť komisie prispieva k utváraniu vhodných podmienok pre jazykovú, kultúrnu a náboženskú identitu osôb patriacich k slovenskej minorite na Ukrajine a k ukrajinskej menšiny v SR, čo konštatovali delegácie oboch krajín počas XI. medzivládnej komisie (Kyjev, 18. október 2012).

MZV a EZ SR sa priebežne podieľa na príprave a vyhodnocovaní medzinárodných zmlúv. Najmä bilaterálnych dohôd a programov spolupráce v oblasti vzdelávania, školstva, kultúry, vedy a športu, ktoré vytvárajú priestor aj na konkrétnu podporu SR slovenských menšín a komunít v daných krajinách.

1.3.2. Rezort ministerstva školstva, vedy, výchovy a športu SR

Vzhľadom na kľúčový význam výchovy a vzdelávania detí a mládeže na všetkých stupňoch školskej sústavy pre uchovanie jazykovej a národnej slovenskej identity, je rezort školstva svojimi aktivitami a odborným pôsobením nenahraditeľný. Rezort školstva má vypracovaný odborný systém a program pomoci vo výchovnovzdelávacej oblasti, vrátane didaktických a metodických podmienok vzdelávania, prípravy a poskytovania učebníc, konzultačných a expertíznych aktivít, jazykových vzdelávacích pobytov detí zahraničných Slovákov na Slovensku, špecializované vzdelávacie semináre pre pedagógov slovenských národnostných škôl v daných krajinách a na Slovensku. Rezort disponuje kvalitnou odbornou inštitucionalizovanou sférou pre spracovávanie odborných posudkov, cielených vedeckých výskumov, poradenských služieb a podobne. Z uvedených dôvodov sú pracovníci rezortu školstva stálymi a nezastupiteľnými členmi odbornej subkomisie pre posudzovanie projektov krajanov na ÚSZZ.

Ministerstvo školstva je kľúčovým subjektom vo vzťahu **k udeľovaniu štipendií** pre mládež krajanov zo zahraničia. Systém posudzovania a pridelovania štipendií je elektronicky prístupný členom komisie, ale aj krajanom, ktorý môžu v rámci spätnej väzby komunikovať a podávať žiadosti a návrhy. Štipendijný systém je flexibilný, s prehľadnými podmienkami a kritériami, schopný reagovať na zmeny, napríklad v otázkach skladby študijných programov a kombinácií, ako aj počtoch štipendijných miest.

S cieľom **zvýšiť počet štipendií** a rozšírenia skladby štipendijných študijných odborov /čiastočne bol akceptovaný záujem zmenených potrieb krajanov/ **bol Uznesením vlády SR schválený Národný program oficiálnej rozvojovej pomoci pre rok 2012**, týkajúci sa udeľovania štipendií vlády SR, /obsahoval aj rozpočet na rozvojovú pomoc SR/ **na obdobie rokov 2012 – 2014**.

V súčasnosti sú poskytované štipendia vlády SR na štandardnú dĺžku vysokoškolského štúdia, na študijné odbory v celkovom počte 287, čo umožňuje dostatočný výber pre krajanov pri posudzovaní a odporúčaní svojich kandidátov na vysokoškolské štúdium v SR.

MŠVV a Š SR venuje veľkú pozornosť rôznym formám spolupráce s partnerskými rezortmi v krajinách, v ktorých žijú slovenské autochtónne národnostné menšiny. Má uzatvorené dohody o rôznych formách spolupráce /komisie, pracovné skupiny, medzirezortné programy/ uzatvára a obnovuje **bilaterálne dohody v oblasti uznávania dokladov** o vzdelaní absolventov slovenských vysokých škôl pre potreby ďalšieho štúdia. SR má uzavretú bilaterálnu dohodu o vzájomnom uznávaní dokladov o vzdelaní s Maďarskom, Poľskom, a Rumunskom. Ministerstvo v priebehu roka 2007 a 2008 rokovalo s Ukrajinou s cieľom uzavrieť bilaterálnu dohodu za účelom pokračovania v štúdiu, avšak Ukrajina od predloženého návrhu odstúpila z dôvodu obmedzenia bilaterálnej dohody len na akademické účely. Ministerstvo pripravuje bilaterálne rokovania so zámerom uzatvorenia zmluvy o vzájomnom uznávaní dokladov o vzdelaní so Srbskom.

V roku 2012 ministerstvo v spolupráci s Centrom pre slovenčinu ako cudzí jazyk pri FF UK realizovalo /27. – 31. 08. 2012/ úspešný odbornometodický **seminár Jazyk a komunikácia v didaktickej praxi**. Na podujatí sa zúčastnili slovenský pedagógovia z Chorvátska, Srbska, Maďarska a Ukrajiny.

MŠVV a Š SR uskutočňuje každoročne **prezentáciu poskytovaných vzdelávacích programov slovenských vysokých škôl** napr. účasťou na vybraných vzdelávacích veľtrhoch, ale aj elektronickou formou na samostatnom informačnom portáli www.studyin.sk. Zlepšila sa tým informovanosť o možnostiach výučby slovenského jazyka a štúdia na slovenských vysokých školách, ako aj účasti na iných výchovno-vzdelávacích aktivitách.

MŠVV a Š SR **podporuje vedecký výskum** tých katedier vysokých škôl a univerzít, ktoré sa zaoberajú problematikou **slovenských národnostných menšín v strednej a východnej Európe a krajských komunit**.

Spoločenskovedný ústav SAV v Košiciach (SvÚ) spolupracuje s Výskumným ústavom Slovákov v Maďarsku (VUSM) na výskume Slovákov, ktorého poznatky okrem iného mapujú aj príčiny nežiaducej rýchlej asimilácie a straty národnej identity slovenskej menšiny v tomto štáte. V rokoch 2011/12 bol realizovaný projekt „**Výskum jazykového správania slovenskej mládeže na Slovensku a v Maďarsku**“. Výsledky projektu boli prezentované na vedeckých konferenciách na Slovensku i v Maďarsku a publikované v odborných časopisoch a zborníkoch.

Ministerstvo školstva zabezpečilo, aby bola problematika **vyst'ahovalectva a život Slovákov v zahraničí** súčasťou učebných osnov dejepisu na základných a stredných školách. Mnohí krajanovia, ale aj historici sa dožadovali úpravy obsahu vyučovania aj o zložku vyst'ahovalectva a zahraničných Slovákov, ktorá je organickou súčasťou národných dejín.

MŠVV a Š SR trvale a systémovo podporuje **výučbu na katedrách slovakistiky na univerzitách aj v krajinách**, v ktorých Slováci nie sú autochtónnou menšinou. Vyučovanie slovenského jazyka ako cudzieho jazyka, ale aj v rámci interdisciplinárnych štúdií, bolo v roku 2012 podporované na 23 zahraničných univerzitách v 15 krajinách sveta.

Najväčšie počty študentov sú na univerzitách v slovanských krajinách a tam, kde žije početná slovenská komunita. Výučbu slovenského jazyka zabezpečujú lektori. Lektoráty slovenského jazyka a kultúry sú zriadené v krajinách, kde je dostatočný záujem o štúdium. Lektori pôsobia na univerzitách v Belehrade, Novom Sade, Budapešti, Segedíne, Bukurešti, Varšave, Krakove, Katoviciaciach, Regensburgu, Clermont Ferrand, Užhorode, Viedni a pod.

V krajinách so slovenským národnostným školstvom (Srbsko, Rumunsko, Ukrajina, Poľsko, Maďarsko) MŠVV a Š SR tradične a dlhodobo **vysiela učiteľov základných a stredných škôl na školy s vyučovacím jazykom slovenským**, alebo vyučovaním slovenského jazyka. V roku 2012 bolo vyslaných 12 učiteľov slovenčiny a akademických predmetov, z toho v Maďarsku 4 učelia, v Rumunsku 2, na Ukrajine 5 a vo Francúzsku 1 učiteľ.

MŠVV a Š SR finančne zabezpečuje v spolupráci s **Centrom ďalšieho vzdelávania UK v Bratislave a Metodickým centrom UMB v Banskej Bystrici** odborné a metodické kurzy zaradené do systému akreditovaných kurzov v rámci celoživotného vzdelávania pedagogických pracovníkov v šiestich európskych krajinách (Chorvátsko, Maďarsko, Poľsko, Rumunsko, Srbsko a Ukrajina). V roku 2012 bolo uskutočnených celkom 8 kurzov.

Je zabezpečený **prístup k zdokonaľovaniu sa v slovenskom jazyku prostredníctvom nových informačných technológií**. Studia Academica Slovaca - centrum pre slovenčinu ako cudzí jazyk, zabezpečuje celoročnú dostupnosť kurzu slovenského jazyka pre začiatočníkov dištančnou formou prostredníctvom portálu www.e-slovak.sk. S podporou MŠVV a Š SR boli vydané učebnice, ako aj materiály pre pedagógov vyučujúcich slovenský jazyk pre cudzincov.

Od roku 2011 je zabezpečená dostupnosť učebníc aj v elektronickej podobe na webovej stránke www.aktovka.sk.

MŠVV a Š SR v roku 2012 podporilo realizáciu významného vedeckovýskumného projektu „**Vzdelávanie a utváranie identity Slovákov žijúcich v zahraničí**“, ktorý zabezpečovala Pedagogická fakulta Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici. Výskum sa orientoval na elementárnu čitateľskú gramotnosť a pregramotnosť Slovákov v zahraničí,

kvalitu vzdelávania a podporou národnostnej identity na slovenských školách v zahraničí a andragogickými aspektmi ďalšieho vzdelávania učiteľov škôl s vyučovacím jazykom slovenským.

Ústav etnológie SAV v roku 2012 sprístupnil kompletný materiál z výskumov vedeckého projektu „**Atlas tradičnej kultúry slovenských menšín v strednej a južnej Európe**“, ktorý sa riešil v rokoch 1997- 2005.

Jazykovedný ústav L. Štúra SAV (JÚLŠ SAV) poskytoval Slovákom žijúcim v zahraničí konzultácie v oblasti jazykovej kultúry, dialektológie. Uskutočňoval výskumy nárečí, s cieľom revitalizácie nárečia v najmladšej menšinovej generácii vo vyučovacom procese. V novembri 2012 obnovil zmluvu o vzájomnej spolupráci medzi Jazykovedným ústavom Ľudovíta Štúra SAV a Výskumným ústavom Slovákov v Maďarsku na roky 2013 – 2017.

Spoločenskovedný ústav SAV v Košiciach spolupracuje s Výskumným ústavom Slovákov v Maďarsku v Békešskej Čabe (VUSM) na základe bilaterálnej dohody medzi SvÚ SAV a VÚSM od roku 1990. Spolupráca sa týka oblasti vedeckého výskumu, poskytovania informácií a výmenných pobytov vedeckých pracovníkov (recipročné výskumné pobyty). Bol zrealizovaný Výskum slovenskej inteligencie, Medzigeneračný výskum slovenskej rodiny, Výskum jazykovo-komunikačného správania poslancov slovenských menšinových samospráv a Výskum jazykového správania slovenskej mládeže na Slovensku a v Maďarsku.

Ústav slovenskej literatúry SAV spolupracuje s kultúrnymi organizáciami Slovákov žijúcich v zahraničí, predovšetkým v tzv. dolnozemskej slovenskej etnickej oblasti (Výskumný ústav Slovákov v Maďarsku- Békešská Čaba; Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov - Nový Sad, Srbsko; Kultúrna a vedecká spoločnosť Ivana Krásku - Nadlak, Rumunsko). Predmetom spolupráce je výskum slovenských literárnych pamiatok v geografickom priestore tzv. Dolnej zeme 18. - 20. storočia a výskum dejín slovenskej dolnozemskej literatúry. Jedná sa o ojedinelé výskumné aktivity s vysokým poznávacím a dokumentačným profitom do klenotnice slovacikálnych reálií.

1.3.3. Rezort ministerstva kultúry SR a jeho inštitucionálna sféra

Ministerstvo kultúry SR (ďalej len „MK SR“) venuje problematike zahraničných Slovákov veľkú pozornosť, pretože kultúra ako významný spoločenský fenomén tvorí zásadnú podstatu národnej identity slovenských národnostných menšín, ale aj slovenských komunít. Problematika zahraničných Slovákov a štátna politika v danej oblasti bola do vzniku Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí zabezpečovaná rezortom kultúry. ÚSŽZ spolupracuje a koordinuje činnosti s ministerstvom vo vzťahu k Slovákom žijúcim v zahraničí.

Odbor múzeí, galérií a knižníc sekcie kultúrneho dedičstva v spolupráci so Slovenským národným múzeom a ÚSŽZ zabezpečil predprípravu expozície dejín vyst'ahovalectva a života Slovákov žijúcich v zahraničí. Slovenské národné múzeum zahrnulo expozíciu do rámca reprezentatívnej stálej výstavy venovanej dejinám Slovenska od najstarších čias po súčasnosť. Problematika vyst'ahovalectva tu je prezentovaná prostredníctvom informačných panelov a trojrozmerných artefaktov. Plánovaná je aj alternatíva v elektronickej podobe s dôrazom na uverejnenie v reprezentatívnom katalógu.

Slovenské národné múzeum spolupracuje s ÚSŽZ aj v otázke zriaďovania múzea Slovákov v Srbsku, ako aj pri riešení odborných problémov spätých s depozitárom pozostalosti slovenského insitného maliara zo srbskej Kovačice Martina Jonáša.

Cirkevný odbor ministerstva spolupracuje s cirkvami a náboženskými organizáciami, ktoré majú v zahraničí záujmové zastúpenia. Riaditeľ cirkevného odboru je členom zmiešanej Slovensko - Maďarskej komisie pre otázky kultúry a tlače, ako aj dotačnej subkomisie Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí.

ÚSŽZ spolupracoval s cirkevným odborom MK SR na organizácii a finančnej podpore **III. konferencie slovenských evanjelikov žijúcich v zahraničí, ktorá sa konala v rámci III. evanjelických cirkevných dní** v Lučenci v júni 2012, ktorú finančne podporil aj ÚSŽZ.

Odborné činnosti a programy spolupráce s krajanmi v zahraničí úspešne rozvíjajú aj niektoré špecializované inštitúcie rezortu kultúry.

Ústredie ľudovej umeleckej výroby podporilo odbornými publikáciami nové Slovenské kultúrne centrum v Našiciach /Chorvátsko/, ktoré buduje svoj knižný fond. V rámci celoštátne zameraného festivalu tradičných remesiel a ľudových výrob „Dni majstrov ÚEUV“ v Bratislave v roku 2012 organizátori pozvali aj zástupcov krajských spolkov – remeselníkov predvádzajúcich tradičné remeslá z Békešskej Čaby /Maďarsko/, Kovačice /Srbsko/ a Nadlaku /Rumunsko/.

Národné osvetové centrum inštalovalo na Scénickej žatve 2012 v spolupráci s Maticou slovenskou v Martine a Pokrajinským sekretariátom pre vzdelávanie, správu a národnostné spoločenstvá v Novom Sade reprízu výstavy: **MAJERA - divadelník, režisér, pedagóg z Báčskeho Petrovca zo Srbska**. Účinkovalo tu na pozvanie Matice slovenskej slovenské ochotnícke divadlo KIS, Kysáč zo Srbska .

Časopis Javisko pravidelne informuje o aktivitách divadelných súborov zahraničných Slovákov v rubrike – „Zahranční Slováci“ a v rubrike „Za hranicu“ sú informácie o slovenských súboroch vycestovaných do zahraničia vrátane predstavení pre zahraničných Slovákov.

Literárne informačné centrum dopĺňa a aktualizuje na internete heslá v zozname slovenských spisovateľov, vrátane autorov žijúcich v zahraničí a podporuje knižnice zahraničných Slovákov formou knižných darov z vlastnej produkcie.

Slovenský filmový ústav poskytol slovenské filmové diela na úspešné a obľúbené akcie krajanom v Chorvátsku, Maďarsku a v Írsku.

Štátne divadlo Košice uskutočnilo predstavenie pre Slovákov žijúcich v Békešskej Čabe.

Medzinárodný dom umenia BIBIANA organizoval výstavy v Kovačici, v Aradáci a v meste Dobanovce. Okrem toho organizuje výstavy výtvarných umelcov zo Srbska, Maďarska a pod. na Slovensku.

Tlačová agentúra Slovenskej republiky spolupracuje so Slovákami v zahraničí v troch rovinách: prináša informácie o živote Slovákov v zahraničí, pravidelne raz týždenne pripravuje Bulletin pre zahraničných Slovákov a bulletin Slovak Weeklynews a ponúka kompletný spravodajský servis v tejto oblasti.

Rozhlas a televízia Slovenska venovala Slovákom žijúcim v zahraničí v r 2012 špeciálnu pozornosť. V spolupráci s ÚSŽZ pripravilo RSI celodenné tematické vysielanie o živote našich krajanov vo svete. Rovnako tematicky ladená bola aj „Nočná pyramída“, ktorej hosťami boli krajanovia z V. Británie, Srbska, Kanady, Libanonu. Osobitné postavenie v danej oblasti má Radio Slovakia International (ďalej len „RSI“), ktoré vysiela pre Slovákov žijúcich v zahraničí

Katolícka, evanjelická a gréckokatolícka cirkev v r. 2012 pôsobili v krajskom prostredí v súlade s dlhoročnou tradíciou. Činnosť cirkví má nezastupiteľnú úlohu, pretože kresťanstvo je v ponímaní väčšiny krajanov historickou súčasťou národnej identity Slovákov.

Slovenské katolícke misie v zahraničí patria pod gesciu **Konferencie biskupov Slovenska** Ich pastoračná činnosť je dopĺňaná bohatou spoločenskou a kultúrnou atmosférou, upevňovaním národného povedomia, ale aj prípadnou sociálnou pomocou. Aktuálne existujú slovenské katolícke misie v Belgicku, Česku, Francúzsku, Írsku, Nemecku, Rakúsku, Švajčiarsku, Taliansku, vo V. Británii, Kanade, USA a Austrálii. Misie okrem pastoračných činností zorganizovali v r.2012 celý rad kultúrnych a spoločenských podujatí, či už samostatne alebo v spolupráci so zahraničnými a slovenskými inštitúciami. **Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí** úzko spolupracoval s príslušnými cirkvami, v prípade záujmu koordinuje činnosti a **finančne podporil v r. 2012** početné aktivity misií, resp. cirkevných zborov.

Matica slovenská (MS)

Matica slovenská (MS) tradične spolupracuje so slovenským zahraničím. Ako ústredné pracovisko pre styk so zahraničnými Slovákami vystupuje **Krajanské múzeum Matice slovenskej (KM MS)**. Cieľom jeho činnosti je udržiavanie a rozvíjanie ich národnej identity a vzťahov k Slovenskej republike. Jeho činnosť je orientovaná na budovanie dokumentácie, vedeckovýskumnú a prezentačnú činnosť, ktorá sa týka slovenského zahraničia. Počas roku 2012 KJVI MS spolupracovalo s krajanmi z tzv. Dolnej Zemi (Chorvátsko, Rumunsko, Srbsko, Maďarsko) ale i s krajanmi zo zámoria (USA a Kanada). Informuje krajanov o podstatných udalostiach, vyzýva k spolupráci, pôsobí ako poradný orgán, sprostredkúva, poskytuje pomoc a dôležité informácie.

V oblasti hmotnej a materiálnej podpory KM MS v roku 2012 podporilo najmä dolnozemskej krajanov (Chorvátsko, Rumunsko - zabezpečenie šlabikárov a učebníc). Ide o účelovú spoluprácu zameranú na podporu rozvoja výučby slovenského jazyka v zahraničí. Okrem hmotnej pomoci MS spoluorganizuje spolu s ÚSZZ súťaž **„Prečo mám rád slovenčinu, prečo mám rád Slovensko“**.

1.3.4. Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR (ďalej len „MPSVR SR“) z hľadiska svojej vecnej pôsobnosti priamo aj nepriamo pozitívne ovplyvňuje postavenie zahraničných Slovákov hlavne na území SR v oblasti sociálneho zabezpečenia.

MPSVR SR sa zameriava na prípravu a uzatváranie zmlúv o sociálnom zabezpečení so štátmi, ktoré nie sú členmi Európskej únie, resp. Európskeho hospodárskeho priestoru, pretože na území týchto krajín sa neuplatňujú všetky nariadenia Európskej únie o sociálnom zabezpečení. Spomedzi štátov, s ktorými sa pripravujú zmluvy o sociálnom zabezpečení, MPSVR SR uprednostňuje prípravu zmlúv s krajinami OECD, ako aj s krajinami, v ktorých žije významnejšia slovenská komunita.

Zmluva medzi Slovenskou republikou a **Srbskou republikou** o sociálnom zabezpečení a Vykonávacia dohoda na vykonanie tejto Zmluvy bola podpísaná 2. 3. 2012 v Bratislave. **Nadobudla platnosť 1. 3. 2013.**

Rokovania o Zmluve medzi Slovenskou republikou a **Spojenými štátmi americkými** o sociálnom zabezpečení boli ukončené, konečný text prešiel v roku 2012 medzirezortným pripomienkovým konaním. **Zmluva bola podpísaná 10. 12. 2012.** Zatiaľ nenadobudla právnu platnosť.

1.3.5. Ministerstvo vnútra SR

Ministerstvo vnútra SR (ďalej len „MV SR“) prostredníctvom Úradu hraničnej a cudzineckej polície prezídia Policajného zboru spolupracuje s ÚSŽZ v konaní o žiadostiach o vydanie **osvedčenia Slováka žijúceho v zahraničí**. Vzájomná výmena informácií sa týka hlavne vydaných osvedčení Slováka žijúceho v zahraničí, zneplatnených osvedčení a odňatých osvedčení Slováka žijúceho v zahraničí.

Úrad hraničnej a cudzineckej polície prezídia Policajného zboru priebežne zasiela informácie ÚSŽZ o pobyte držiteľov osvedčení Slováka žijúceho v zahraničí o zrušení pobytu ako aj o vykonaných bezpečnostných previerkach žiadateľov o osvedčenie Slováka žijúceho v zahraničí.

K aktivitám Úradu hraničnej a cudzineckej polície prezídia Policajného zboru v roku 2012 patrí aj zjednodušenie povinností v pobytovej a pracovnej oblasti na území Slovenskej republiky pre držiteľov osvedčenia Slováka žijúceho v zahraničí. Po ukončení medzirezortného pripomienkového konania bol vypracovaný návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa **zákon č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov** a o zmene a doplnení niektorých zákonov /Bližšie informácie v časti odpočet činnosti ÚSŽZ/

MV SR zodpovedá za výkon medzinárodných zmlúv a dohôd pre cezhraničnú spoluprácu prostredníctvom medzivládnych komisií pre cezhraničnú spoluprácu. Do programu rokovania medzivládnych komisií sú zaradované aj témy týkajúce sa rôznych oblastí cezhraničnej spolupráce, vrátane otázok súvisiacich so životom národnostných menšín na území partnerských krajín. Ide predovšetkým o spoluprácu v oblasti vzdelávania a kultúry, vytváranie partnerstiev, predkladanie spoločných projektov vo vzťahu k eurofondom, a vzájomné stretávanie sa.

Dňa 15. novembra 2012 sa uskutočnilo v maďarskom Visegráde 16. zasadnutie Medzivládnej slovensko-maďarskej zmiešanej komisie pre cezhraničnú spoluprácu. Významnou súčasťou rokovania komisie bolo predstavenie Strediska pilišských Slovákov, ktoré slávnostne otvorili 2. októbra 2012 predsedovia vlád oboch krajín Robert Fico a Viktor Orbán.

Vláda Slovenskej republiky schválila 31. augusta 2011 **Migračnú politiku Slovenskej republiky** s výhľadom do roku 2020. Špeciálne problémy v danej oblasti, ktoré sa týkali aj pôsobnosti ÚSŽZ boli v r. 2012 predmetom vzájomných konzultácií. Ide o oblasť prijímania cudzincov v rámci riadenej ekonomickej migrácie, kde je dôležitým kritériom tzv. etický nábor pracovníkov, a to najmä z krajín a oblastí, kde žijú Slováci nachádzajúci sa v zahraničí, s cieľom revitalizácie života týchto osôb a v súlade s Koncepciou starostlivosti o Slovákov žijúcich v zahraničí. Migračná politika bola rozpracovaná do akčných plánov na podmienky príslušných rezortov a v rámci týchto plánov Migračný úrad Ministerstva vnútra Slovenskej republiky spolupracuje s Úradom pre Slovákov žijúcich v zahraničí.

Slovenský národný archív (ďalej len „archív“) v rámci svojich kompetencií vybavoval žiadosti fyzických osôb o vyhľadanie archívnych dokumentov týkajúcich sa štátneho občianstva a národnosti, a to najmä pre občanov Ukrajiny (z územia bývalej Podkarpatskej Rusi), Izraela a USA. Niekoľko z nich bolo vybavovaných priamo v spolupráci s Úradom pre Slovákov žijúcich v zahraničí.

V archíve sa v r. 2012 realizovali práce na sprístupňovaní archívneho fondu „**Osídľovacieho úradu pre Slovensko**“, (1945-1950), konkrétne kartotéka reemigrantských legitímácií ako významného zdroja informácií o zahraničných Slovákoch, ktorí sa po roku 1945 (tzv. výmena obyvateľstva) vrátili do Československa. Fond sa využíva pri vybavovaní majetkovo-právnej agendy. V marci 2012 bola verejnosti sprístupnená druhá časť osobného fondu exilového publicistu Michala Lošonského vrátane inventára.

V priebehu roku 2012 sa archív venoval záchrane hmotného kultúrneho dedičstva. Tá totiž priamo súvisí s úlohami ustanovenými zákonom č. 395/2002 Z. z. o archívoch a registratúrach a o doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov v oblasti ochrany archívneho dedičstva Slovenskej republiky. Z Rakúskej republiky získal nákupom významné slovacikálne archívne dokumenty zo 17. až 18. storočia provenienčne patriace do archívneho fondu „Ústredný pálfiovský archív“.

Podľa údajov MV SR bolo v roku 2012 udelené **štátne občianstvo Slovenskej republiky** 90 osobám, ktorým bolo vydané osvedčenie preukazujúce postavenie Slováka žijúceho v zahraničí. Išlo predovšetkým o štátnych príslušníkov Srbskej republiky, Rumunska a Ukrajiny.

1.3.6. Ministerstvo zdravotníctva SR

Ministerstvo zdravotníctva v rámci novelizácie Zákona o zdravotnom poistení 252/2012, Z.z., ktorý nadobudol platnosť 1.9.2012 /s účinnosťou od 1.1.2013/ zabezpečuje v II. časti Verejné zdravotné poistenie, §3 /Osobný rozsah verejného zdravotného poistenia/, zdravotné poistenie pre zahraničných žiakov, alebo študentov na náklady štátu, ak sa jedná o Slováka žijúceho v zahraničí. V súlade s §11.ods.7 tohto zákona /Platitelia poistného/ je štát platiteľom poistného v prospech žiaka alebo študenta študujúceho na škole v Slovenskej republike.

Uvedenou novelou sa dovŕšili snahy ÚSZZ o vyriešenie problémov zdravotného poistenia žiakov a študentov z radov našich krajanov počas štúdia na škole v SR, pričom preplácanie poistného štátom je očakávaným ústretovým gestom a citeľnou pomocou pre mladú generáciu Slovákov žijúcich v zahraničí.

1.3.7. Vyššie územné celky (VUC)

Aj keď **vyššie územné celky (VUC)** nemajú povinnosti vyplývajúce zo zákona o Slovákoch žijúcich v zahraničí, mnohé z nich spolupracujú so zahraničnými Slovákami a krajaňskými organizáciami vo viacerých oblastiach. Škála spolupráce je rôznorodá. Niektoré VÚC nevykazujú žiadne kontakty, ale mnohé sa môžu prezentovať účelnou a zmysluplnou spoluprácou s krajanmi, ktorá významne rozvíja a sprístupňuje krajanom priamy, bezprostredný kontakt s mestami a regiónmi Slovenska. Niektoré VÚC majú spoluprácu s krajanmi aj vo svojich programoch činnosť. Úroveň kontaktov býva často predmetom dvojstranných zmlúv o cezhraničnej spolupráci s partnerskými regiónmi susedných štátov, v ktorých žijú slovenské národnostné menšiny. Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí priamo aj sprostredkovane niektoré aktivity koordinuje a spolupracuje na ich realizácii. Jedná sa napríklad o finančnú podporu projektu žiadateľa z krajaňského prostredia za účelom účasti na podujatí, ktoré pre Slovákov v zahraničí pripravil samosprávny kraj na Slovensku.

Bratislavský samosprávny kraj (BSK) uzavrel Dohodu o spolupráci s Autonómnou Pokrajinou Vojvodina (Srbsko), v rámci ktorej boli nadviazané kontakty nielen so srbským vedením provincie, ale aj s predstaviteľmi slovenskej menšiny vo Vojvodine. BSK, ktorý je zriaďovateľom mnohých stredných škôl, ponúkal v r. 2012 možnosť štúdia pre záujemcov z radov zahraničných Slovákov, najmä na študijné odbory rôznych remesiel a technické oblasti.

Banskobystrický samosprávny kraj (BBSK) sa zapájal v r. 2012 do spolupráce so Slováckmi žijúcimi v zahraničí predovšetkým prostredníctvom kultúrnych inštitúcií, ktoré má vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti. Spolupráca sa realizuje výmenou a hosťovaním kultúrnych telies, najmä folklórnych súborov a divadiel, formou pozvaní súborov zahraničných Slovákov a naopak. V mnohých prípadoch prichádzajú slovenské súbory zo zahraničia na významné regionálne a celoslovenské folklórne podujatia. BBSK zároveň poskytuje metodickú pomoc, choreografov a folkloristov, ale aj napr. knihy, časopisy, propagačné materiály a podobne.

Nitriansky samosprávny kraj (NSK) sa pravidelne zúčastňuje na podujatiach, ktoré sú organizované združeniami, inštitúciami a obcami partnerských regiónov, hlavne v susednom Maďarsku, v rámci cezhraničnej spolupráce. Spoluprácou so Slováckmi v zahraničí sa zaoberajú ich regionálne okresné a Krajské osvetové strediská. Odbor školstva, mládeže, športu a kultúry ÚNSK poskytuje finančné prostriedky v rámci svojich možností na aktivity Slovákom žijúcim v zahraničí. V novembri 2012 bol poskytnutý dar zo strany NSK- vyše 900 kníh, krajanom ktorí žijú v Komárom-Ostrihomskej župe. Pre deti krajanov žijúcich v zahraničí sú organizované výmenné stáže a rôzne športové podujatia. NSK je spoluorganizátorom folklórneho mládežníckeho festivalu v Dulovciach, na ktorom sa zúčastňujú slovenské detské a mládežnícke súbory z viacerých krajín strednej a východnej Európy. ÚSZZ pravidelne prostredníctvom svojho dotačného systému festival v Dulovciach podporuje a považuje ho za jednu zo svojich priorít.

Na území **Trenčianskeho samosprávneho kraja (TSK)** niektoré obce, mestá a kultúrne zariadenia v zriaďovateľskej pôsobnosti samosprávneho kraja organizujú, alebo sa čiastočne podieľajú na organizovaní podujatí, festivalov, atď., ktorých cieľom je udržiavanie kontaktov s krajanmi v zahraničí. Delegácia z chorvátskeho mesta Lipovľany, Matice slovenskej v Rijeke, sa zúčastnila / pravidelne sa zúčastňuje/ Hornonitrianskych folklórnych slávností v júni 2012. Niektoré obce v okrese Prievidza majú priamo dohody s miestnymi organizáciami Matíc slovenských v Chorvátsku, pretože sa jedná o potomkov bývalých obyvateľov obce. Ich vzťahy a vzájomné aktivity sú živé a veľmi intenzívne, vrátane príbuzenského prepojenia. V rámci Medzinárodného folklórneho festivalu 2012 v kraji, prezentovali tradičnú gastronómiu aj zahraniční Slováci. Mesto Púchov a srbské mesto Stará Pazova v Srbsku, kde žijú Slováci, úspešne spolupracujú na úrovni škôl, športu, kultúry, samosprávy, pričom zástupcovia družobných miest sa pravidelne zúčastňujú na Dni mesta a Púchovskom jarmoku. Vzájomné výmenné návštevy divadelných súborov a spevokolu sa uskutočňujú niekoľkokrát do roka.

Žilinský samostatný kraj (ZSK) zorganizoval v r.2012 1. ročník **odborného seminára** pre 30 učiteľov slovenského jazyka, literatúry a dejepisu zo základných a stredných škôl zo Srbska, Poľska, Chorvátska a Maďarska. V júli 2012 sa uskutočnila v Považskej galérii umenia v Žiline výstava malieb a grafik slovenského výtvarníka zo Srbska. ZSK udržiava intenzívne kontakty s Maticou slovenskou v Rijeke, kde sa zástupcovia kraja každoročne zúčastňujú na podujatí Dni slovenskej kultúry v Rijeke. Oravská knižnica Antona Habovštiaka v Dolnom Kubíne každoročne organizuje jazykový tábor pre slovenské deti žijúce v susednom Poľsku. Veľmi bohatá je spolupráca Oravského kultúrneho strediska v Dolnom Kubíne, Kysuckého kultúrneho strediska v Čadci, Kysuckého múzea v Čadci a Turčianskej knižnice v Martine s krajanmi a ich organizáciami v Poľsku, vo Vojvodine a v Rumunsku. ŽSK má nadštandardné aktivity so Slováckmi v zahraničí, prejavuje veľké úsilie o rozvíjanie autentických regionálnych vzťahov. Krajanová problematika je súčasťou vopred plánovaných programov a spolupráce.

Záver

K plneniu záväzkov vyplývajúcich z Koncepcie štátnej politiky starostlivosti o Slovákov žijúcich v zahraničí, ako aj z Programového vyhlásenia vlády SR, môžeme konštatovať že Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí v plnom rozsahu svojej pôsobnosti určenej Zákom splnil všetky úlohy týkajúce sa rozvoja a uchovávaní jazykovej, kultúrnej a národnej identity Slovenských národnostných menšín a komunít.

Na základe relevantných politických predpokladov, ale aj ekonomických a organizačných nástrojov úrad v spolupráci s krajskými organizáciami, partnerskými rezortmi a inštitúciami naplnil požadovanú zámery v oblasti kultúry krajanov, školstva, výchovy a vzdelávania, vedy a výskumu, informatiky a médií.

ÚSZZ zaviedol elektronický systém evidencie žiadostí o podporu projektov a zjednodušil dotačný systém finančnej podpory projektov krajanov a v spolupráci s MZV a EZ SR zintenzívnil komunikáciu s krajskými organizáciami a spolkami po celom svete.

ÚSZZ konsolidoval spoluprácu so Svetovým združením Slovákov žijúcich v zahraničí a zlepšil komunikáciu a spoluprácu s mediálnou sférou.

Organizovaním rôznych podujatí krajanov na Slovensku z oblasti kultúry a umenia, boli postupne sprístupňované kultúrne hodnoty zahraničných Slovákov do kontextu slovenskej kultúry.

Plnením zámerov štátnej politiky v r.2012 boli vytvorené priaznivé predpoklady a východiská na pôsobenie úradu v r. 2013 a formuláciu konkrétnych plánov činnosti a prognózy na r. 2014.

2. Návrh programu štátnej politiky vo vzťahu k Slovákom žijúcim v zahraničí na rok 2014

2.1. Hlavné úlohy výkonu štátnej politiky na rok 2014 zabezpečované Úradom pre Slovákov žijúcich v zahraničí

Predložený návrh hlavných úloh zohľadňuje zákon č. 474/2005 Z. z. o Slovákoch žijúcich v zahraničí a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon“) a taktiež Koncepciu štátnej politiky starostlivosti o Slovákov žijúcich v zahraničí do roku 2015. Vychádza z programového vyhlásenia vlády SR, koncepcie zahraničnej politiky SR do roku 2015, z odporúčania Európskej únie a Rady Európy v otázkach politiky k európskym diaspóram, ako aj z odporúčaní Stálej konferencie k otázkam vzájomných vzťahov a spolupráce SR a Slovákov žijúcich v zahraničí z roku 2012.

Stála konferencia Slovenská republika a Slováci žijúci v zahraničí 2012 priniesla množstvo podnetov a inšpirácií, ktoré sú premietnuté aj do rámca úloh na rok 2014.

Záväzným atribútom predloženej správy, je povinnosť programovej projekcie zámerov na r. 2014, ktoré budú zachovávať kontinuitu plnenia strednodobých a dlhodobých úloh úradu na základe ich priebežného vyhodnocovania a kontroly z predchádzajúceho obdobia.

Týka sa to ťažiskových činností štátnej finančnej podpory slovenských národnostných menšín a slovenských komunít / monitorovanie a vyhodnocovanie podporených projektov, ich

vyúčtovania/, zabezpečovanie procesu vydávania osvedčení, pokračovanie odborných analytických prác vo všetkých segmentoch činností úradu, vypracovávanie správ a expertíznych podkladov, spolupráca s partnermi doma a v zahraničí.

2.1.1. Referenčný rámec výkonu štátnej politiky na rok 2014

Kultúrno-spoločenská sféra a kultúrny život Slovákov žijúcich v zahraničí bude aj v roku 2014 prioritnou kategóriou, čo vyplýva z dominantnej pozície kultúry v procese tvorby a rozvoja jazykovej a národnej identity na individuálnej a spoločenskej úrovni.

Úrad bude programovo podporovať rozvoj kultúrnych potrieb slovenských národnostných menšín a spoločenstiev v zahraničí, ich umelecko-kultúrne aktivity, umeleckú tvorbu vo všetkých žánroch, ktoré sú pevnou súčasťou živého profilu kultúrnej identity krajanov.

Ochrana kultúrneho dedičstva a podpora vedecko – výskumných činností, rozvoj muzeálnych a archivačných prác, kontinuita projektu Múzea vojvodinských Slovákov, Pamätného domu M. Jonáša, digitalizácia databáz, periodickej a neperiodickej tlače, digitalizácia krajanových zbierkových fondov a pozostalostí.

Školstvo, výchovno-vzdelávacia oblasť

V rámci slovenských národnostných menšín predstavuje výchova a vzdelávanie, spolu s kultúrou a kultúrnym životom, kľúčovú sféru pri tvorbe, generačnom prenose, rozvoji a uchovávaní jazykovej, kultúrnej a národnej identity Slovákov žijúcich v zahraničí. Trvalý komplex úloh vyplývajúcich z koncepcie štátnej politiky preto vyžaduje podporu vyučovania a vzdelávania v slovenskom jazyku na národnostných školách slovenskej národnostnej menšiny, ako aj podporu záujmového vzdelávania v rámci slovenských komunit. Jedná sa hlavne o podporu poskytovania didaktických pomôcok, učebných materiálov, nových foriem a metód vzdelávania, elektronického vzdelávania, poskytovanie štipendií, ďalšieho vzdelávania pedagógov, materiálno technického zabezpečovania škôl a podobne.

Spolupráca s cirkvami

Historicky významnú úlohu v starostlivosti o krajanov v zahraničí zohrávalo pôsobenie cirkví, hlavne však katolíckych misií, ale aj cirkevných zborov Evanjelickej cirkvi a. v. v prostredí tzv. „Dolnozemskej Slovákov“.

ÚSZZ bude preto aj naďalej v r. 2014 koordinovať svoje pôsobenie aj v oblasti duchovného života a duchovných potrieb krajanov s hlavnými cirkvami, hlavne však so Slovenskou biskupskou konferenciou katolíckej cirkvi, Evanjelickou cirkvou a. v. na Slovensku a v zahraničí, ale v prípade záujmu aj s gréckokatolíckou a pravoslávnu cirkvou.

Koncepcia štátnej politiky

Dynamické zmeny determinované globalizáciou, migráciou smerujúcou mimo EÚ a vznikom kategórie „európskych občanov“, t.j. pracovných migrantov v rámci EÚ, ale aj politické a spoločenské zmeny v krajinách strednej a východnej Európy v ktorých žijú početné, historické slovenské národnostné menšiny, navodzujú nevyhnutnosť venovať v r. 2014 zvýšenú pozornosť tvorby novej „**Koncepcie štátnej politiky vo vzťahu k Slovákom žijúcim v zahraničí do r. 2020**“.

Priebežne budú vyhodnocované vyžiadané podklady, podnety a stanoviská zaslané z jednotlivých rezortov, inštitúcií, samosprávnych krajov, zastupiteľských úradov, smerníc

a dokumentov EÚ, informácie získané z prostredia tretieho sektora, krajanských inštitúcií a organizácií, ale aj významných osobností z krajanského prostredia. Referenčný rámec koncepcie spracovanej v r. 2014 bude reflektovať národné strategické zámery a politické ciele zodpovedajúce dynamike zmien a prognózam v danej oblasti do r. 2020.

Pamätník slovenského vyst'ahovalectva

Integrovanou súčasťou aktivít na r. 2014 je záväzok pokračovať v dlhodobom úsilí ÚŠZZ o zriadenie a výstavbu „**Národného Pamätníka slovenského vyst'ahovalectva**“, ktorý napriek dlhoročným snahám nemohol byť doposiaľ z finančných dôvodov realizovaný.

Vláda Slovenskej republiky prijala v roku 2008 uznesenie ku koncepcii štátnej politiky starostlivosti o Slovákov žijúcich v zahraničí do roku 2015, ktorým zavazovala podpredsedu vlády pre vedomostnú spoločnosť, európske záležitosti, ľudské práva a menšiny, aby do 31. decembra 2010 v spolupráci s predsedom Bratislavského samosprávneho kraja vybudoval Pamätník slovenského vyst'ahovalectva v Bratislave a zabezpečil jeho kofinancovanie. Uznesenie sa ukázalo ako nereálne a nesplniteľné.

2.1.2. Rozpočtové prostriedky na r. 2014

Zásadným predpokladom úspešného plnenia záväzných úloh na r. 2014 je rozpočet úradu, ktorý žiaľ už tretí rok za sebou **vykazuje každoročne mierny pokles**. Z hľadiska výkonu štátnej politiky je však nevyhnutné zabezpečiť navýšenie oproti roku 2012 a 2013 tých finančných prostriedkov, ktoré sú potrebné na podporu projektov slovenských národnostných menšín a krajanských komunít.

Požiadavka navýšenia je aktuálna aj z toho dôvodu, že zo strednodobého hľadiska okrem poklesu dotácií na zákonom stanovený účel (vzdelávanie, veda a výskum, kultúra, informačná oblasť, oblasť médií) vláda SR sa zaviazala z uznesením vlády zabezpečiť financovanie vo výške 1 424 337,75 eur, ktorý má vplyv na rozpis výdavkov úradu tak, aby zabezpečil svoje úlohy na roky 2014 – 2016. Úrad v rozpise východísk na roka 2014-2016 má rozpísanú sumu vo výške 1 802 667 eur (z toho mzdy 181 493,00 eur, odvody 63 431,00 eur, tovary služby 511 059,00 eur, bežné transfery 1 046 684,00 eur z toho na transfery do zahraničia na rozpočtovej položke 649 002 (dotácie) sumu 1 041 584,00 eur).

Okrem toho je potrebné pri schvaľovaní rozpočtových prostriedkov na r. 2014 valorizovať objem finančných prostriedkov o výšku inflácie, čím by sa kompenzoval pokles hodnoty objemu dotácií. Ťažiskové úlohy štátnej politiky ne je možné plniť na požadovanej úrovni bez primeraného objemu finančných prostriedkov, viazaných v rozpočte na podporu projektov krajanov.

2.1.3. Oblasti štátnej podpory Slovákov žijúcich v zahraničí.

Zabezpečenie funkčnosti a výkonu štátnej podpory Slovákov žijúcich v zahraničí v r. 2014 bude vyžadovať dodržanie pridelovania zákonom určeného objemu finančných prostriedkov ÚŠZZ, hlavne s ohľadom na potrebu efektívnej funkčnosti dotačného systému zabezpečujúceho rozvojové potreby Slovákov žijúcich v zahraničí ako aj finalizáciu rozpracovaných projektov a plnenie medzinárodných záväzkov SR.

Z uvedeného dôvodu je potrebné:

- v zmysle uznesenia vlády SR č. 625 zo 17. septembra 2008 zabezpečiť pridelenie finančných prostriedkov na dotácie v celkovej výške 1 327 756,75 Eur
- v zmysle uznesenia vlády SR č. 487 z 26. mája 2004 zabezpečiť finančné prostriedky vo výške 99 581,00 Eur na plnenie Dohody medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Maďarskej republiky o vzájomnej podpore národnostných menšín v oblasti vzdelávania a kultúry
- v rámci dotačného systému finančne podporovať v r. 2014 oblasti vymedzené Zákonom (vzdelávanie, veda a výskum, kultúra, informačná oblasť, oblasť médií).

ÚSŽZ bude v r. 2014 dôsledne sledovať a **vyhodnocovať účelovosť a efektívnosť** používania účelovo viazaných prostriedkov na podporu projektov a na základe analýzy vyhodnotenia činnosti elektronického systému podávania žiadostí o podporu projektov bude modernizovať a zjednodušovať proces administrovania dotácií.

Úrad bude priebežne monitorovať a aktualizovať poznatky o stave, potrebách a záujmoch slovenských národnostných menšín v strednej a východnej Európe a slovenských komunit vo svete s cieľom určiť priority a aktualizovať smery podpory projektov a zámerov krajanov.

Na základe komparatívnej analýzy spracovať v krajinách s autochtónnou slovenskou menšinou vyhodnotenie vzťahu medzi výškou a štruktúrou podpory národnostnej menšiny s asimilačnými ukazovateľmi v strednodobých časových odstupoch, vrátane údajov o počtoch prihlásených osôb k slovenskej národnosti.

V záujme zefektívnenia finančnej podpory vypracovať návrh programových modelov, organizačných foriem, metód, vzorových aktivít a podujatí, ktoré budú viazané na reálne potreby krajanov vo vzťahu k hlavným cieľom štátnej politiky, napríklad spomalenie asimilácie, zvyšovanie počtu žiakov na národnostných školách a podobne.

Spracovať meniace sa údaje o reálnych proporciách počtov slovenských žiakov s počtom žiakov majoritného národa na základných a hlavne na stredných slovenských školách /gymnáziá, lýceá/ a vypracovať prognózy zameranosti a účelovosti financovania a podpory týchto škôl /napr. závislosť podpory vo vzťahu k počtu slovenských žiakov/.

Priebežne monitorovať podmienky a informácie o implementácii právnych noriem EÚ vo vzťahu k slovenským národnostným menšinám v strednej a východnej Európe

Vypracovať optimálny variant programov a projektov podpory slovenských krajanov vo vzťahu k zámeru ich spolufinancovania s EÚ fondmi.

Venovať pozornosť priebežnému a systematickému vyhodnocovaniu expertíznych **situačných správ** štátov, v ktorých žijú zahraniční Slováci.

Spolupracovať s cirkevnými organizáciami a zahraničnými misiami pôsobiacimi v krajskom prostredí na vyššej úrovni adresnosti finančnej podpory projektov.

Trvale venovať pozornosť pri podpore programov a projektov s významným prínosom k **ochrane hmotného a nehmotného kultúrneho dedičstva** zahraničných Slovákov, ktoré je súčasťou kultúrnych hodnôt slovenského národa

Zvýšiť morálnu, finančnú a organizačnú podporu projektov orientovaných na populáciu detí a mládeže s dominantným zameraním na jazykovú identitu, školstvo a kultúrnych aktivít s cieľom uchovania a rozvoja slovenských autochtónnych spoločenstiev a uspokojovania kultúrnych potrieb slovenských komunít.

2.1.4. Udeľovanie osvedčenia zahraničného Slováka a legislatívna agenda

Nezastupiteľnou a zákonnou povinnosťou ÚSŽZ bude aj v roku 2014 odborné zabezpečovanie agendy prijímania a posudzovania žiadostí a vydávania **osvedčení Slováka žijúceho v zahraničí**. Úrad bude naďalej úzko spolupracovať s MZV SR, ako aj so ZÚ SR v zahraničí a s príslušnými sektormi MV SR a Policajného zboru SR, ako aj s ďalšími kompetentnými úradmi. Zvýšená pozornosť bude venovaná prevencii predkladania falšovaných dokladov a osvedčení.

V rámci **novu kreovanej legislatívy na príslušných ministerstvách, spätjej s osvedčením a statusom zahraničného Slováka**, bude úrad napomáhať zjednodušeniu a urýchleniu legislatívnych a administratívnych procesov finalizácie osvedčení, ale hlavne udeľovania štátneho občianstva SR, pobytového režimu a oslobodenia od poplatkov pre držiteľov osvedčenia pri nadobúdaní občianstva. Aj tieto otázky boli v centre záujmu vo vystúpeniach predstaviteľov krajanov na 12 ročníku „Stálej konferencie Slovenská republika a Slováci žijúci v zahraničí“ v r. 2012.

2.1.5. Spolupráca s ministerstvami a koordinačné funkcie ÚSŽZ

Prechod ÚSŽZ do administratívnej kompetencie MZV a EZ SR, úspešný proces adaptácie a konsolidácie činnosti úradu, zefektívnil a optimalizoval výkon štátnej politiky vo vzťahu k Slovákom žijúcim v zahraničí.

Koordinačné funkcie úradu budú vyžadovať potrebu formulovania adresnejších a diferencovanejších požiadaviek vo vzťahu k zastupiteľským úradom, týkajúcich sa potrebných informácií, podkladov a stanovísk o Slovákoch žijúcich v danej krajine o ich organizáciách a aktivitách. Pre skvalitnenie a zvýšenie transparentnosti dotačnej podpory Slovákov v jednotlivých krajinách bude úrad vyžadovať objektívne informácie napríklad o formách a zdrojoch financovania činnosti záujmových spolkov a organizácií krajanov v štáte pôsobenia zastupiteľského úradu. Zvýši sa tým transparentnosť a adresnosť poskytovania štátnych dotácií, pričom sa zamedzí zneužívaniu dotácií a skresľovaniu ich vyúčtovania. Z uvedeného dôvodu úrad spracuje v r. 2014 metodický list pre ZÚ SR týkajúci sa vypracovaniu potrebných podkladov.

Pozornosť bude úrad venovať v spolupráci s ministerstvom aj kategórii tzv. „zahraničných Európanov“, t.j. novo sa formujúcim spoločenstvám Slovákov dlhodobo pracujúcich a žijúcich v štátoch Európskej únie, osobitne destináciách s najväčšou koncentráciou so špecifickými potrebami v oblasti vzdelávania svojich detí a mládeže.

Dôležitou spoločnou úlohou bude posilňovanie obojstranne prospešných vzťahov a spolupráce aj v oblasti prezentácie Slovenska, pri udržiavaní a rozvoji národnej identity Slovákov v zahraničí a budovaní „mostov spolupráce“ vo vzájomných vzťahoch SR s krajinami, v ktorých Slováci našli svoj nový domov.

ÚSŽZ bude aj naďalej v r. 2014 rozvíjať úzku spoluprácu a koordinovať podporu krajanov vo svete s **Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu SR**.

Už odpočet činnosti v oblasti poskytovania štipendií vlády SR Slovákom žijúcim v zahraničí zdôrazňuje význam tejto dôležitej agendy. Úrad bude v r. 2014 posilňovať koordináciu a spoluprácu s rezortom školstva s cieľom skvalitňovania štúdia budúcich pedagógov slovenských národnostných škôl a bude sa naďalej aktívne podieľať na činnosti Medzirezortnej komisie pre schvaľovanie štipendií vlády SR pre rozvojové krajiny a pre našich krajanov v zahraničí.

Osvedčená spolupráca bude rozvíjaná aj pri zabezpečovaní účasti krajanov na letnej škole slovenského jazyka a kultúry – Studia Academica Slovaca, ďalej pri podpore účasti detí a mládeže na jazykových, záujmových vzdelávacích pobytoch a obľúbených školách v prírode. Jazykovú, kultúrnu a národnú identitu detí a mládeže zaraďujeme s rezortom školstva medzi spoločné priority aj v roku 2014.

V rámci toho budeme participovať na činnosti Medzirezortnej komisie pre výber lektorov a učiteľov slovenského jazyka v zahraničí.

Zvýšenú pozornosť bude ÚSZZ venovať aj výberu a návrhu osobností, resp. kolektívov na udeľovanie štátnych vyznamenaní a ocenení / plakety Ministra zahraničných vecí SR, Medzinárodnej ceny Slovenskej akadémie vied, cena ministra kultúry, najvyššie štátne vyznamenania prezidenta republiky a podobne/.

Ministerstvo kultúry SR (ďalej len „MK SR“) bude aj v r. 2014 významným partnerom pre ÚSZZ pri plnení úloh štátnej politiky k zahraničným Slovákom. Kultúra predstavuje dominantnú sféru identity Slovákov žijúcich v zahraničí.

Ministerstvo a jeho špecializované inštitúcie budú naďalej aj v spolupráci s ÚSZZ realizovať programy a aktuálne projekty v oblasti výstavníctva, ochrany kultúrneho dedičstva, muzeálnych odborných činností, expozície dejín vystažovalectva.

Zámerom ÚSZZ bude aj odborná spolupráca v oblasti digitalizácie historických spisov a dokumentov, depozitov, časopisov a kníh, hlavne v spolupráci so Slovenkou národnou knižnicou.

Po ukončení prvej etapy digitalizácie časopiseckých a knižničných fondov v Knižnici Jána Kollára v Báčskom Petrovci, s Srbsku, bude ÚSZZ iniciovať ukončenie druhej etapy týchto prác.

Slovenská národná knižnica bude pokračovať v prezentácii putovnej výstavy „Knižnice Slovákov vo svete“, ktorá bola prezentovaná naposledy v Našiciach v Chorvátsku.

Pozornosť sústreďí úrad aj na spoluprácu v oblasti ľudovomeleckých remesiel, scénografie, choreografie, réžie folklórnych súborov a podujatí, metodologickej pomoci pre amatérske divadlá, vydávania periodickej a neperiodickej tlače a prezentačných aktivít.

Tradičným partnerom pri riešení otázok koordinovanej podpory krajanov zostáva Matica slovenská, konkrétne Krajské múzeum Matice Slovenskej, hlavne v oblasti rozvoja jazykovej a kultúrnej identity detí a mládeže Slovákov žijúcich v zahraničí a zabezpečovania študijných materiálov pre potreby vyučovania slovenského jazyka.

2.1.6. Organizačné formy prezentácie zahraničných Slovákov na Slovensku

Aj v roku 2014 budú organizované aktivity ÚSZZ s cieľom prezentácie zahraničných Slovákov na Slovensku v rámci tradičných podujatí, ale aj účelových prezentácií vyplývajúcich z aktuálnej ponuky a neplánovaných aktivít, ktorých stále pribúda.

V r. 2014 sa uskutoční v poradí 12 „**Stála konferencia Slovenská republika a Slováci žijúci v zahraničí 2014**“, ktorá sa koná každé dva roky. Vyznačuje sa prirodzenou

autoritou a prestížou, pretože predstavuje rešpektované a vyhľadávané diskusné fórum medzi Slovenskou republikou a Slováckmi žijúcimi v zahraničí.

Ďalšími podujatiami s dlhodobou tradíciou, ktoré bude ÚSZZ organizovať, sú **Pamätný deň Slovákov žijúcich v zahraničí**, „**Krajanská nedeľa**“ v rámci Folklórnych slávností pod Poľanou v Detve, Južnoslovenské detské a mládežnícke folklórne slávnosti v Dulovciach, Divadelná prehliadka – Palárikova Raková, Súťažná prehliadka Prečo mám rád slovenčinu - prečo mám rád Slovensko.

Okrem toho budú realizované umelecké výstavy, účasť krajských vydavateľov na knižnom veľtrhu v Bratislave, divadelné a folklórne vystúpenia v mestách a samosprávnych krajoch a podobne.

Aj v r. 2014 podporí úrad účasť krajanov na aktivitách organizovaných **samosprávnymi kraji** v rámci partnerských dohôd, alebo projektov cezhraničnej spolupráce, ktoré majú stúpajúcu tendenciu.

2.1.7. Mediálna a informačná oblasť

ÚSZZ bude naďalej skvalitňovať svoju koncepčnú prácu v mediálnej oblasti v snahe poskytovať informácie o Slováckoch žijúcich v zahraničí. Priebežne bude informovať o svojich programoch a udalostiach v oblasti výkonu štátnej politiky vo vzťahu ku krajanom.

Úrad bude využívať dostupnosť, flexibilitu a vysokú atraktivitu elektronických audiovizuálnych foriem a zvýši dôraz na informovanie a komunikáciu prostredníctvom vlastnej webovej stránky www.uszz.sk a vlastného širokospektrálneho portálu slovenské zahraničie www.slovenskezahranicie.sk.

Úrad bude interaktívne, na princípe spätnej väzby, vytvárať hlavne prostredníctvom portálu slovenské zahraničie priestor pre obojstrannú komunikáciu s krajanmi, ale aj medzi krajanmi navzájom a bude priebežne spolupracovať s predstaviteľmi krajských organizácií v tom smere, aby bol portál informačným, dokumentačným a publicistickým nástrojom spolkov, organizácií a osobností krajanov z celého sveta.

Úrad bude hľadať nové formy rozvoja informovanosti s krajskými médiami a zvyšovať už prebiehajúcu výmenu aktuálnych správ, audio – vizuálnych materiálov a sprístupňovať ich širokému spektru krajanov vo svete.

Zámerno je aj posilniť efektivitu spolupráce ÚSZZ s médiami na Slovensku, prednostne s RTVS, STORIN, ako aj s mienkotvornými médiami súkromného sektora s cieľom zabezpečiť účinnejšiu prezentáciu problematiky krajských komunít.

2.1.8. Knižničné a konzultačné činnosti

ÚSZZ bude v r. 2014 naďalej venovať pozornosť plnohodnotnému a verejne prístupnému plneniu funkcií špecializovanej knižnice, poskytovať odborné konzultácie a spolupracovať so záujemcami z oblasti spoločenskovedného výskumu, akademických kruhov, ako aj z radov študentov.

Úrad bude rozširovať a spravovať knižničný fond, odbornú a krajskú periodickú a neperiodickú tlač, koordinovať činnosti a spolupracovať s krajskými spolkami a knižnicami v zahraničí. Bude realizovaný prieskum stavu knižníc a príručných knižníc Slováckov žijúcich v zahraničí, dopĺňanie slovacík ako aj spolupráca so Slovenskou národnou knižnicou v Martine, s Univerzitnou knižnicou v Bratislave / v rámci toho aj spoločné podujatia s knižnicami na Slovensku a v zahraničí, napr. besedy s autormi, spisovateľmi z radov zahraničných Slováckov a pod./.

V súlade s príslušným zákonom bude naďalej súčasťou povinností knižnice zverejňovanie zmlúv, objednávok a faktúr.

2.1.9. Komunikácia s krajanmi

Vzájomná dôvera a poznanie krajského prostredia, sociálnych, politických a ekonomických podmienok pôsobenia organizácií, spolkov, škôl a podobne je podmienkou efektívnej komunikácie s krajskými organizáciami, spolkami a osobnosťami aj v r. 2014.

Predseda úradu a v prípade potreby aj kompetentní pracovníci zodpovední za jednotlivé teritória budú pokračovať v spoločnom riešení úloh, programov a projektov, ktoré si vyžadujú návštevy a osobné stretnutia so zástupcami národnostných menšín a krajských komunít.

Pracovné stretnutia, vzájomné konzultácie a posudzovanie konkrétnych problémov sa budú aj v r. 2014 uskutočňovať formou zahraničných pracovných ciest do jednotlivých krajín, kde žijú krajanovia, alebo formou návštevy zástupcov krajanov na ÚSZZ.

Úrad posilní záujem o podmienky činnosti a potreby slovenských krajských škôl aj z hľadiska vyhodnotenia podporených projektov. Zvýšená pozornosť bude venovaná niektorým špecifickým investičným projektom, napríklad Pamätný dom M. Jonáša v Kovačici /Srbsko/, realizácii projektu „Slovenský dom“ v Prahe, podpore stavebných rekonštrukcií kultúrnych zariadení a klubov Slovákov v strednej a východnej Európe, ale pri priamom posudzovaní stavu a potrieb slovenských komunít.

2.2. Hlavné úlohy výkonu štátnej politiky na rok 2014 zabezpečované orgánmi a inštitúciami SR

Podklady týkajúce sa výkonu činností vo vzťahu k Slovákom žijúcim v zahraničí na r. 2014, ktoré boli v súlade s našou požiadavkou doručené z jednotlivých rezortov a inštitúcií potvrdzujú a dokumentujú kontinuitu zabezpečovania programov a úloh viazaných na výkon politiky k Slovákom žijúcim v zahraničí. Ich spoločným menovateľom je zachovanie spolupráce a podpory, s cieľom uchovania a rozvoja národnej identity slovenských menšín a komunít vo svete.

2.2.1. Program a aktivity MZV a EZ SR vo vzťahu k Slovákom žijúcim v zahraničí v r. 2012 môžeme charakterizovať nasledovne:

Ochrana práv a záujmov Slovákov žijúcich v zahraničí, ktorí sú občanmi SR – tzv. konzulárna asistencia

Poskytovanie konzulárnych služieb pre občanov iných štátov t.j. aj pre Slovákov žijúcich v zahraničí

Diplomatické misie a slovenské inštitúty v zahraničí budú pri organizovaní kultúrno-spoločenských podujatí, v prípade potreby spolupracovať aj s krajanmi a tak upevňovať ich pozíciu v danom štáte a formovať spolupatričnosť krajanov a SR.

MZV a EZ SR sa bude naďalej v rámci svojich kompetencií podieľať na príprave a uzatváraní medzinárodných dohôd, medzivládnych programoch spolupráce a rôznych účelových komisií v otázkach kultúry, školstva, vnútroštátneho postavenia krajanov v danom štáte a naplňania konvencií o dodržiavaní práv národnostných menšín s dôrazom na slovenskú komunitu.

MZV a EZ SR bude zabezpečovať zaradenie stretnutí s krajanmi do programu oficiálnych návštev ústavných predstaviteľov SR v krajinách, kde slovenská menšina, respektíve komunita.

MZV a EZ SR bude podporovať optimálnu formu zabezpečenia televízneho vysielania pre Slovákov žijúcich v zahraničí.

MZV a EZ SR bude v spolupráci s ÚSZZ podporovať zapojenie krajských komunit do realizácii prezentácie SR v zahraničí.

MZV a EZ SR bude nápomocné, v prípade záujmu, dopravovať remitendy slovenských periodík Slovákov žijúcich v zahraničí, ale aj rôznych pomôcok a potrieb dôležitých na činnosť ich spolkov a záujmových združení /napr. doprava hudobného nástroja, knižnej zásielky, učebníc a pod/.

MZV a EZ bude naďalej v spolupráci s krajskými organizáciami sprostredkovať potrebné informácie o podmienkach udeľovania štipendií vlády SR pre Slovákov žijúcich v zahraničí.

MZV a EZ SR bude naďalej problematiku slovenských národnostných menšín systémovo riešiť prostredníctvom Zmiešanej slovensko-maďarskej komisie pre záležitosti menšín ako aj Medzivládnej slovensko-ukrajinskej komisie pre národnostné menšiny, školstvo a kultúru.

2.2.2. MŠVV a Š SR bude výkon štátnej politiky v r. 2014 zabezpečovať v osvedčenej štruktúre súbežne realizovaných, plánovaných programov, ktoré sa týkajú procesu udeľovania štipendií vlády SR študentom z radov krajanov, odborných metodických aktivít, vysielaní lektorov a učiteľov, zabezpečovaní kurzov slovenského jazyka, ako aj vedecko - výskumných projektov a priamej metodickéj pomoci, vrátane finančnej podpory vybavenosti slovenských národnostných škôl /učebnice, didaktická technika, časopisy, príručky/ a ich zariadenia.

Výber a udeľovanie štipendií, o ktorých sme v správe na príslušnom mieste podrobne informovali, bude naďalej zabezpečovať prístup mladých Slovákov na vysoké školy a univerzity na Slovensku a posilňovať tak v domovskej krajine kategóriu pedagógov s dobrým ovládaním slovenského jazyka.

Aj v r. 2014 bude v súlade s podmienkami medzinárodných zmlúv pokračovať cieleňé vysielanie učiteľov základných a stredných škôl na školy s vyučovacím jazykom slovenským, alebo vyučovaním slovenčiny ako fakultatívneho predmetu.

Zároveň ministerstvo zabezpečí kontinuitu akreditovaných odborných-metodických kurzov v spolupráci s Centrom ďalšieho vzdelávania UK v Bratislave a Metodickým centrom UMB v Banskej Bystrici. Jedná sa o formu celoživotného vzdelávania pedagogických pracovníkov v podmienkach štátov, kde tvoria Slováci autochtónne národnostné menšiny - Chorvátsko, Maďarsko, Poľsko, Rumunsko, Srbsko a Ukrajina.

Naďalej bude v r. 2014 zabezpečovaná celoročná dostupnosť kurzu slovenského jazyka pre začiatočníkov dištančnou formou prostredníctvom portálu www.e-slovak.sk.

Pre slovenských študentov zo zahraničia budú poskytované semestrálne kurzy slovenského jazyka s priamou výučbou na všetkých úrovniach.

V krajinách, kde bude na školách pretrvávajúť záujem o štúdium slovenského jazyka a literatúry budú pokračovať v činnosti lektoráty slovenského jazyka.

Naďalej je plánované pokračovanie, ministerstvom financovaného výskumného projektu „**Vzdelávanie a utváranie identity Slovákov žijúcich v zahraničí**“, realizovaného Pedagogickou fakultou UMB v Banskej Bystrici.

Spoločenskovedný ústav SAV v Košiciach dlhodobo realizuje výskum kultúrneho dedičstva Slovákov žijúcich v Maďarsku, v rámci grantu VEGA (2009/2011) s názvom „**Jazykovo-komunikačné správanie slovenskej mládeže v Maďarsku a na Slovensku**“.

V r. 2014-16 ústav plánuje doplniť projekt výskumu populácii Slovákov v Srbsku a Chorvátsku.

2.2.3. MK SR bude v spolupráci so Slovenským národným múzeom a ÚSZZ napomáhať osamostatneniu, zriadeniu a ďalšiemu rozvoju expozície dejín vyst'ahovalectva a života Slovákov žijúcich v zahraničí. Expozícia je v súčasnosti v spoločnej kompozícii s novou výstavou slovenských dejín a života Slovákov na Bratislavskom hrade. MK SR a SNM predpokladá v rokoch 2013 – 2014 vybudovanie Národnej historickej expozície Slovenska a expozície „Ľudová kultúra na Slovensku“ vrátane depozitárov.

Keďže problematika vyst'ahovalectva a Slovákov žijúcich v zahraničí je významným fenoménom v dejinách Slovenského národa, tento segment našich dejín bude integrovaný do pripravovanej expozície venovanej vývoju Slovenska od najstarších čias po súčasnosť. Predseda ÚSZZ viedol na danú tému aj rozhovory s riaditeľom SNM.

Inštitúcie v zriaďovateľskej pôsobnosti MK SR budú aj v r. 2014 pokračovať v doterajších aktivitách, ako aj v nových projektoch.

Slovenská národná knižnica a Univerzitná knižnica v Bratislave bude v r. 2014 naďalej pokračovať v realizácii zbierkotvorných činností s cieľom trvalého uchovávanía slovacík a bude dopĺňať svoje fondy slovenskými titulmi vydanými v zahraničí a publikáciami zaoberajúcimi sa problematikou zahraničných Slovákov. Osobitne je deklarovaná možnosť pomoci pri digitalizácii zbierok a depozitov krajanských knižníc, farností a krajanských vydavateľstiev.

Slovenský filmový ústav plánuje – v prípade záujmu - pokračovať v organizovaní podujatí pre slovenských krajanov po vzore filmového festivalu slovenských filmov pre Slovákov v Maďarsku. Kladne bude reagovať na podnety krajanov.

R a TV Slovenska vo svojom rozhlasovom aj televíznom vysielaní plánuje v r. 2014 aj naďalej programovo pokrývať tematiku Slovákov žijúcich v zahraničí.

TASR zo zákona dodáva svoje služby odplatne, má záujem pokračovať aj v r. 2014 s možnosťou rozšírenia agentúrneho spravodajstva pre organizácie reprezentujúce Slovákov žijúcich v zahraničí, čo je však determinované finančnými možnosťami.

Krajanské múzeum Matice Slovenskej zaraďuje medzi hlavné úlohy na r. 2014:

Vedecký výskum, dokumentáciu a prezentáciu života a diela Slovákov žijúcich v zahraničí v záujme zachovávanía ich duchovného, kultúrneho a spoločenského života.

Bude pôsobiť v smere udržiavania spolupráce a stykov so spolkami, združeniami, strediskami, matičnými subjektmi a osobnosťami Slovákov žijúcich v zahraničí.

Spolupracovať so slovakistami doma i v zahraničí, s akademickými a spoločenskými centrami. Poskytovať všestranné informácie prostredníctvom magazínu Slovensko, SNN ako aj v odbornej ročenke Slováci v zahraničí.

Koordinovať svoju činnosť s orgánmi štátnej a verejnej správy SR, jednotlivými organizačnými zložkami MS, SMZV SR, s Úradom pre Slovákov v zahraničí, SNK, VUC, školami a cirkvami.

Prehľbovať starostlivosť o rozvoj a ochranu národnej, tradičnej a ľudovej kultúry, jazyka Slovákov a ich zapájanie do aktívnej práce.

Posilňovať svoju činnosť na úseku práce s mládežou, organizovať pre školy a mládež podujatia, exkurzie, školy v prírode a oboznamovanie sa o histórii Slovenska.

KM MS je pripravené spolupracovať s partnermi na projekte „**Múzeum a pamätník slovenského vyst'ahovalectva**“.

KM MS bude odovzdávať svoje skúsenosti krajanom pri digitalizácii fondov, s cieľom zachovať kultúrne dedičstvo Slovákov žijúcich v zahraničí.

V spolupráci s Maticami našich krajanov bude rozvíjať slovanskú vzájomnosť.

2.2.4. MPSVR SR sa bude aj v r. 2014 orientovať na prípravu zmlúv o sociálnom zabezpečení s krajinami OECD, ktoré nie sú členmi EÚ alebo EHP. Okrem medzinárodných zmlúv o sociálnom zabezpečení MPSVR SR plánuje uzatvoriť aj zmluvy týkajúce sa pracovnej mobility, ktorých cieľom je uľahčiť prístup na trh práce krajinám, ktoré nie sú členmi EÚ ani EHP. Vo vzťahu k týmto návrhom, v prípade potreby, bude ÚŠZZ v rámci pripomienkových konaní uplatňovať podmienky, týkajúce sa Slovákov žijúcich v zahraničí.

2.2.5. Ministerstvo vnútra SR vykazuje s ÚŠZZ početné body spoločného záujmu. Týka sa to hlavne vydávania osvedčení, ktoré okrem iného prináša Slovákov v zahraničí výhody pri nadobúdaní pobytu v SR, rýchlejšieho postupu pri nadobúdaní občianstva (po 3 ročnom prechodnom pobyte) a pod.

Akékoľvek opatrenia, respektíve legislatívne návrhy, ktoré sa budú týkať Slovákov žijúcich v zahraničí bude ÚŠZZ koordinovať s MV SR s cieľom rešpektovania osobitného, prístupu zvyhodňujúceho zahraničných krajanov.